

"Қазақстанның орнықтылық қоры" АҚ Корпоративтік басқару жүйесін тәуелсіз бағалау нәтижелері бойынша есеп

Шілде 2025

Сакен Жумашев

Бас серіктес

Басшылық үшін қорытынды

Құрметті ханымдар мен мырзалар,

Біз «Қазақстан тұрақтылық қоры» АҚ-ның (бұдан әрі – Қор, Қоғам) 2022–2024 жылдардағы корпоративтік басқару жүйесіне тәуелсіз бағалау жүргіздік. Фондтың корпоративтік басқаруын бағалау, ЭЫДҰ корпоративтік басқару қағидаттары, мемлекет қатысатын компаниялар үшін ЭЫДҰ-ның ұсынымдары және корпоративтік басқарудың озық тәжірибелері ескеріле отырып әзірленген KPMG әдістемесіне сәйкес, біртұтас түрде жүргізілді. Бағалау нәтижелері бойынша Қордың корпоративтік басқару жүйесі Қазақстан Республикасының заңнамасы, Қордың ішкі құжаттары және халықаралық тәжірибелер талаптарына көптеген маңызды аспектілер бойынша сәйкес келеді деген қорытындыға келдік.

Қордың корпоративтік басқару жүйесі әділдік, ашықтық, адалдық, жауапкершілік, кәсібилік және құзыреттілік қағидаттарына негізделген. Басқару ұлттық заңнама талаптарын және корпоративтік басқару саласындағы заманауи үздік практикаларды ескере отырып жүзеге асырылады. Жүйе жоғары деңгейдегі жетілуімен ерекшеленеді және тұрақты бақылау мен стратегиялық қадағалау тетіктерін көрсетеді.

Біз осы есепте келтірілген қорытындылар Сіздер үшін пайдалы болады және Қордың корпоративтік басқару жүйесін одан әрі жетілдіруге ықпал етеді деп сенеміз.

Егер Сізде қандай да бір сұрақтар немесе пікірлер туындаса, кез келген уақытта менімен байланыса аласыз.

Құрметпен,

Сакен Жумашев

Бас серіктес

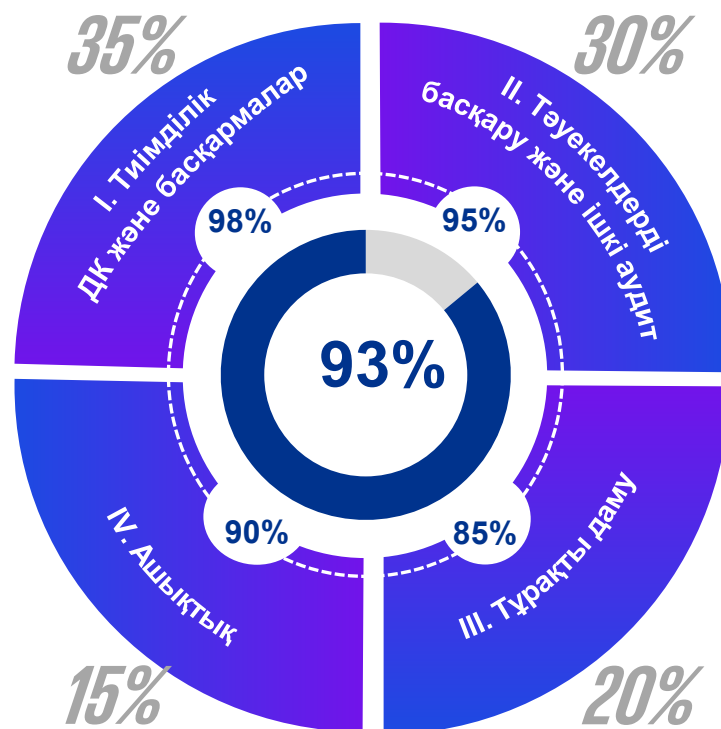
«КПМГ Такс энд Эдвайзори» ЖШС

Жоба нәтижелері

Корпоративтік басқаруды тәуелсіз бағалау шеңберінде мынадай рәсімдер орындалды:

- Директорлар кеңесінің (бұдан әрі – ДК), Басқарманың мүшелерімен, сондай-ақ Қоғамның құрылымдық бөлімшелерінің басшылары және қызметкерлерімен жүргізілген сұхбаттар;
- корпоративтік басқару процестерін реттейтін ішкі нормативтік Құжаттаманы (бұдан әрі – ІНҚ) талдау;
- ДК отырыстарына хаттамалар мен материалдарды талдау;
- негізгі қызмет нәтижелеріне қатысты құжаттар мен сыртқы тараптармен өзара қатынастарды сипаттайтын құжаттарды талдау;
- Қор туралы жалпыға қолжетімді ақпаратты талдау;
- корпоративтік басқару жүйесінің заңнамаға және үздік тәжірибелерге сәйкестігін бағалау.

Бағалау нәтижелері бойынша корпоративтік басқарудың қорытынды рейтингі **93%** құрады.

XX% - корпоративтік басқарудың қорытынды рейтингіндегі компонент рейтингінің үлес салмағы

Бақылаулар мен ұсыныстардың басымдығы шкала бойынша анықталды:

● Төмен ● Орташа ● Жоғары

© 2025 «КПМГ Такс энд Эдвайзори» ЖШС, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркелген компания, KPMG International Cooperative ("KPMG") қауымдастығына кіретін тәуелсіз фирмалар желісінің мүшесі. "KPMG International" Швейцария заңнамасына сәйкес тіркелген. Барлық құқықтар қорғалған.

Ұсынылған есепте келесі бөлімдер бар:

ДК және Басқарма тиімділігі

5 бет

Бөлімде ДК қызметіне қысқаша шолу, ішкі компоненттерді талдау және бағалау және бағалау нәтижелері бар.

Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит **42** бет

Бөлімде тәуекелдерді басқару және ішкі аудит жүйелерінің тиімділік критерийлерін бағалау нәтижелері бар.

Тұрақты даму **59** бет

Бөлім әлеуметтік, экономикалық және экологиялық салалар бөлігінде орнықты даму жүйесінің тиімділік өлшемдерін бағалау нәтижелерін қамтиды.

Ашықтық **77** бет

Бөлімде қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ашу тиімділігінің критерийлерін, сыртқы аудитті және Қоғам қызметінің ашықтығының басқа аспектілерін бағалау нәтижелері қамтылған.

Негізгі жағымды аспектілер

Бағалау компоненттерді талдау мен олардың құрамындағы Қор қызметінің әртүрлі аспектілерінің тиімділік критерийлерін қамтитын бірнеше ішкі компоненттерді бағалауды қамтыды.

Әрбір компоненттің қорытынды рейтингі тиісті ішкі компоненттердің рейтингтері мен олардың салмақ үлесін ескере отырып есептелді.

ДК мен Басқарманың тиімділігі

ДК өз рөлін, өкілеттіктерін және жауапкершілік салаларын жақсы түсінеді. ДК құрамының дағдылар, тәжірибе, әртүрлілік пен объективтілік тұрғысынан оңтайлы үйлесімі Қордың мақсаттарына қол жеткізуге мүмкіндік береді. Қорда ДК отырыстарында ашық әрі конструктивті талқылаулар өткізіледі, тиісті ынтымақтасу мен тиімді уақытты басқару қамтамасыз етілген. ДК жанындағы комитеттердің тиімділігі мен Басқарманың ДК-мен өзара іс-қимылы жолға қойылған. Қоғамның Корпоративтік хатшысының (бұдан әрі – КХ) қызметі жоғары нәтижелілікпен ерекшеленеді, бұл материалдарды сапалы дайындауымен және ДК отырыстарын тиімді ұйымдастыруымен көрініс табады.

Негізгі кемшіліктер Есептің 36–41-беттерінде «Жетілдіру бойынша ұсынымдар» бөлімінде көрсетілген.

Тәуекелдерді басқару және ішкі аудит

Қоғамда тәуекелдерді басқару жүйесі (бұдан әрі – ТБЖ) мен ішкі бақылау жүйесі (бұдан әрі – ІБЖ) тиімді ұйымдастырылған. ТБЖ, ІБЖ және Ішкі аудит қызметі (бұдан әрі – ІАҚ) «қорғаныстың үш желісі» моделіне негізделген. Қоғамда тәуекелдерді басқару жүйесі мен ішкі бақылау жүйесінің өзара байланысы қамтамасыз етілген: ДК бекітілген корпоративтік тәуекелдер тізілімінде ықтималдығы мен ықпалы көрсетілген, жүзеге асқан және әлеуетті қауіптер дәрежесіне қарай жіктелген, бизнес-процестермен байланыстырылған, тәуекел иелері белгіленген, нақты мерзімдер мен жауапты орындаушылар көрсетілген іс-шаралар жоспары қамтылған.

Негізгі кемшіліктер Есептің 54–58-беттерінде «Жетілдіру бойынша ұсынымдар» бөлімінде көрсетілген.

Тұрақты даму

Өз қызметі аясында Қор тұрақты даму саласындағы экономикалық және әлеуметтік мақсаттардың үйлесімділігін қамтамасыз етеді. Қор бұл бағыттағы жаһандық үрдістерге сай әрекет етеді, атап айтқанда, ұзақмерзімді құндылықты қалыптастыруға, қызметкерлерді дамытуға және ресурстарды ұтымды пайдалануға басымдық береді. Мақсаттарды іске асыру 2023–2026 жылдарға арналған Даму тұжырымдамасы аясында жүзеге асырылады.

Негізгі кемшіліктер Есептің 71–76-беттерінде «Жетілдіру бойынша ұсынымдар» бөлімінде көрсетілген.

Ашықтық

Холдингте қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ашу, оны қорғау, қаржылық мүдделі тараптармен және Жалғыз акционермен (бұдан әрі – ЖА) өзара іс-қимыл процесін ұйымдастыру, сондай-ақ корпоративтік жанжалдар мен мүдделер қақтығыстарын реттеу практикасының тиімділігі қамтамасыз етілген.

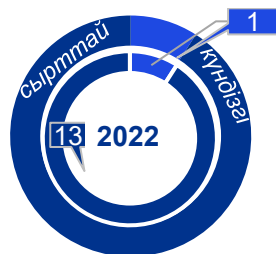
Негізгі кемшіліктер Есептің 83–85-беттерінде «Жетілдіру бойынша ұсынымдар» бөлімінде көрсетілген.

01

Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

2022 жылы ДК қызметіне шолу

2022 жылғы ДК отырыстары

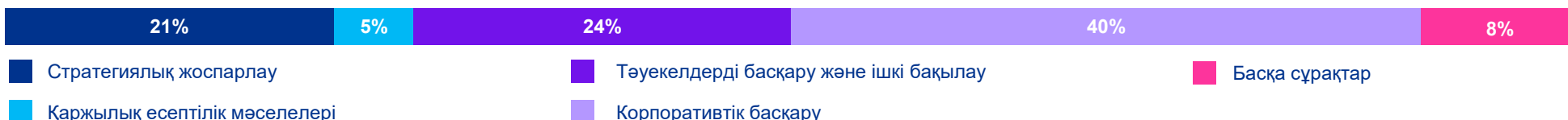
2022 жылы 14 отырыстың 1 күндізгі форматта өткізілді.

Қызмет бағыттары бөлінісінде ДК қараған мәселелер

Отырыстарға материалдар мен ДК хаттамаларын талдау нәтижелері бойынша 2022 жылы **87 мәселе** қаралғаны анықталды.

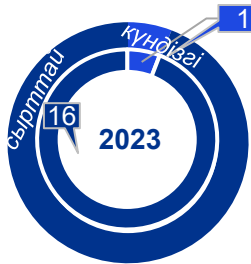
ДК мүшесі	Лауазымы	Өкілеттік мерзімі
Тутушкин Виталий Алексеевич	ДК Төрағасы, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (бұдан әрі – ҚРҰБ) Төрағасының орынбасары – ҚРҰБ-нің Алматы қаласындағы тұрақты өкілдігінің Басшысы.	ДК мүшесі 12.04.2022 бастап 14.03.2025 дейін
Джованни Капаннелли	Тәуелсіз директор	ДК мүшесі 07.02.2020 бастап
Шукпутов Андарь Маулешевич	Тәуелсіз директор	ДК мүшесі 30.07.2021 бастап 19.09.2023 дейін
Шолпанкулов Берик Шолпанкулович	ДК Төрағасы, ДК мүшесі, ҚРҰБ Төрағасының орынбасары.	ДК төрағасы 14.04.2021 бастап 27.04.2022 дейін ДК мүшесі 12.04.2021 бастап 19.09.2023 дейін
Оспанов Ерболат Серикович	Басқарма Төрағасы	ДК мүшесі 07.02.2020 бастап
Биртанов Есжан Амантаевич	ДК мүшесі, ҚРҰБ Төрағасының орынбасары – ҚРҰБ-ның Алматы қаласындағы тұрақты өкілдігінің Басшысы.	ДК мүшесі 28.01.2020 бастап 11.04.2022 дейін

Корпоративтік басқаруға, сондай-ақ тәуекелдерді басқаруға және ішкі бақылауға көп көңіл бөлінді:

2023 жылы ДК қызметіне шолу

2023 жылғы ДК отырыстары

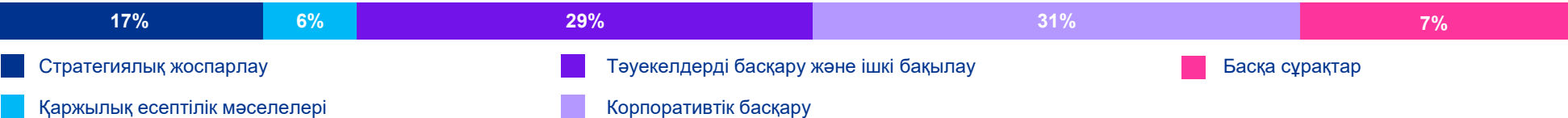
2023 жылы 17 отырыстың 1 күндізгі форматта өткізілді.

Жолдау бөлінісінде қаралған мәселелер

Отырыстарға материалдар мен ДК хаттамаларын талдау нәтижелері бойынша 2023 жылы **94 мәселе** қаралғаны анықталды.

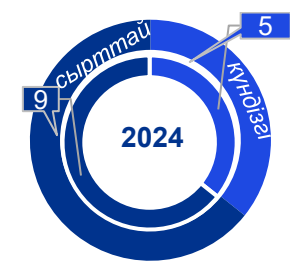
ДК мүшесі	Лауазымы	Өкілеттік мерзімі
Тутушкин Виталий Алексеевич	ДК Төрағасы – ҚРҰБ Төрағасының орынбасары – ҚРҰБ-нің Алматы қаласындағы тұрақты өкілдігінің Басшысы	ДК мүшесі бастап 12.04.2022 дейін 14.03.2025
Джованни Капаннелли	Тәуелсіз директор	ДК мүшесі бастап 07.02.2020
Шукпутов Андарь Маулешевич	Тәуелсіз директор	ДК мүшесі бастап 30.07.2021 дейін 19.09.2023
Шолпанкулов Берик Шолпанкулович	ДК төрағасы, ДК мүшесі, ҚРҰБ Төрағасының орынбасары.	ДК мүшесі 12.04.2021 бастап 19.09.2023 дейін
Оспанов Ерболат Серикович	Басқарма Төрағасы	ДК мүшесі бастап 07.02.2020

Корпоративтік басқаруға, сондай-ақ тәуекелдерді басқаруға және ішкі бақылауға көп көңіл бөлінді:

2024 жылы ДК қызметіне шолу

2024 жылғы ДК отырыстары

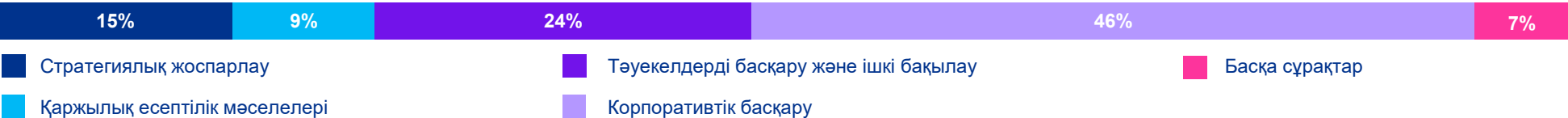
2024 жылы 14 отырыстың 5-і күндізгі форматта өткізілді.

Қызмет бағыттары бөлінісінде ДК қараған мәселелер

Отырыстарға материалдар мен ДК хаттамаларын талдау нәтижелері бойынша 2024 жылы **93 мәселе** қаралғаны анықталды.

ДК мүшесі	Лауазымы	Өкілеттік мерзімі
Тутушкин Виталий Алексеевич	ДК Төрағасы – ҚРҰБ Төрағасының орынбасары – ҚРҰБ-нің Алматы қаласындағы тұрақты өкілдігінің Басшысы	ДК мүшесі 12.04.2022 бастап 14.03.2025 дейін
Джованни Капаннелли	Тәуелсіз директор	ДК мүшесі 07.02.2020 бастап
Касенов Асхат Серикович	Тәуелсіз директор	ДК мүшесі 02.07.2024 бастап
Оспанов Ерболат Серикович	Басқарма Төрағасы	ДК мүшесі 07.02.2020 бастап

Корпоративтік басқаруға, сондай-ақ тәуекелдерді басқаруға және ішкі бақылауға көп көңіл бөлінді:

Қордың ДК және ЖА қазіргі құрамының жалпы ақпараты

ДК мүшесі

**Жамаубаев Ерулан
Кенжебекович**

Директорлар кеңесінің
төрағасы, Қазақстан
Республикасының Ұлттық
Банкінің Төрағасының
бірінші орынбасары

Джованни Капаннелли

Директорлар кеңесінің
мүшесі, Тәуелсіз директор

**Касенов Асхат
Серикович**

Директорлар кеңесінің
мүшесі, Тәуелсіз директор

**Оспанов Ерболат
Серикович**

Директорлар кеңесінің
мүшесі, Төраға Басқарма

ДК құрамы

2025 жылғы мамыр-маусым айларында Қоғамда корпоративтік басқаруға тәуелсіз бағалау жүргізілген кезде ДК құрамында төрт адам болған. Акционерлік капитал құрылымына сәйкес, ДК Төрағасы ЖА – Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі – ҚРҰБ) өкілі болып табылады, екі ДК мүшесі – тәуелсіз директорлар (бұдан әрі – ТД), ал бір ДК мүшесі – Қоғамның Басқарма Төрағасы болып табылады.

Білім, құзыреттер және салалық сараптама тұрғысынан Қоғамның ДК құрамы теңгерімді болып табылады.

Жалғыз акционер

Қоғамның жалғыз акционері және түпкілікті бақылаушы тарабы ҚРҰБ болып табылады..

Бағалау нәтижелері (1/26)

Бірінші компонентті бағалау ДК мен Басқарма қызметінің әртүрлі аспектілерінің тиімділік критерийлерін қамтитын жеті қосалқы компонентті талдауды және бағалауды қамтыды.

Әрбір қосалқы компоненттің рейтингі ішкі компонент критерийлерінің жалпы санынан орындалатын критерийлердің пайызын білдіреді. Компоненттің қорытынды рейтингі әрбір қосалқы компоненттің рейтингі мен үлес салмағын ескере отырып есептелген.

	Қосалқы компонент	Қосалқы компоненттің рейтингі	Үлес салмағы қосалқы компонент	Қорытынды рейтинг
I. ДК - дегі рөлдердің тиімділігі	Пайымдаудың, стратегияның, негізгі міндеттер мен құндылықтардың айқындылығы, сыйақы	100%	20%	98%
II. ДК құрамы	Қордың мақсаттарын жүзеге асыру үшін ДК құрамының дағдыларының, тәжірибесінің, әртүрлілігі мен объективтілігінің оңтайлы үйлесімі	96%	15%	
III. ДК динамикасы	Отырыстарда ашық және сындарлы талқылаулар өткізу, тиісті ұйымшылдық және тиімді уақыт менеджменті	98%	15%	
IV. ДК жанындағы комитеттер	ДК жанындағы комитеттердің тиімділігі	97%	15%	
V. ДК төрағасы	ДК көшбасшылығы және тиімді басшылығы	100%	10%	
VI. Корпоративтік хатшы	Корпоративтік хатшының құзыреті мен тиімділігі, материалдардың сапасы және ДК отырыстарына дайындық	100%	10%	
VII. Атқарушы органның тиімділігі	Басқарманың ДК-мен тиімді өзара іс-қимылы	98%	15%	

Бағалау нәтижелері (2/26)

I. ДК - дегі рөлдердің тиімділігі

100%

Критерий

Баға

Түсіндірме

Қоғамның ДК қызметін зерттеу нәтижелері бойынша ДК өзінің рөлін, өкілеттіктері мен жауапкершілік аймақтарын түсінетіні анықталды. Бұл тармақтар Жарғыда, корпоративтік басқару кодексінде (бұдан әрі – КБК) және Қордың ДК туралы ережеде бекітілген.

ДК әрекеттері өзінің стратегиялық рөлін жүзеге асыруға бағытталған. Сонымен қатар, ДК келесі мәселелерге ерекше назар аударады:

- 1) даму жоспарын (бағыттары мен нәтижелерін) айқындау және өзектендіру;
- 2) даму жоспарында белгіленетін Негізгі тиімділік көрсеткіштері (бұдан әрі – НТК) қою және мониторингі;
- 3) ТБЖ және ІБЖ тиімді жұмыс істеуін ұйымдастыру және қадағалау және негізгі тәуекелдерді сәйкестендіру;
- 4) ДК құзыреті шеңберінде ірі инвестициялық жобаларды және басқа да түйінді Стратегиялық жобаларды тиімді іске асыруды бекіту және мониторингілеу;
- 5) қоғам басқармасы басшысының және мүшелерінің қызметін сыйақыға, қадағалауға;
- 6) ақпаратты ашу, оның ішінде Қоғамның жағдайы мен тиісті тәуекелдерді шынайы бейнелейтін қаржылық есептілікте көрсету;
- 7) корпоративтік басқару және Әдеп;
- 8) қоғамда Іскерлік әдеп саласындағы Кодекстің және Қоғамның корпоративтік стандарттарының (корпоративтік Әдеп кодексінің) ережелерін сақтау.

ДК қоғамның құндылықтарына негізделген тиімді көшбасшылықты қамтамасыз етеді. ДК жыл сайын алдағы жылға арналған жұмыс жоспарын белгілейді, онда қарауға арналған мәселелердің тізбесі белгіленеді. Қордың ДК қызметін талдауға сүйене отырып, ДК өзіне басым және орындалатын міндеттерді қояды.

1. Рөлдер мен міндеттер: 100%

Бағалау нәтижелері (3/26)

I. ДК - дегі рөлдердің тиімділігі			100%
Критерий	Баға	Түсіндірме	
1. Рөлдер мен міндеттер: Жалғыз акционердің құқықтары және Қоғамның корпоративтік басқару тәжірибесіне әсері	100%	(...жалғасы...) Қоғамда Жарғыда көрсетілген қоғам органдары арасында міндеттердің нақты бөлінуі бар. ЖА-дің қоғамның негізгі корпоративтік шешімдеріне қатысу мүмкіндігі бар. ДК мүшелері ЖА шешімімен тағайындалады. Қоғамда заңнамада көзделген құқықтарды қоса алғанда, ЖА құқықтарын бұзу жағдайлары жоқ. Қоғам ЖА-дің ақпарат алу туралы сұрауларына тиісті түрде және уақтылы жауап береді. Қоғамда ЖА дивидендтер төлеу рәсімін қоса алғанда, таза табысты бөлу тәртібі бекітілді. Дивидендтерді төлеу экономикалық негіздеме болған кезде және ол Қор қызметінің қаржылық орнықтылығының нашарлауына әкеп соқпаған жағдайда жүзеге асырылады. Дивидендтердің мөлшерін тиісті есепті кезеңдегі пайданы бөлу тәртібін бекіту туралы мәселені қарау кезінде ЖА айқындайды. Таза табысты бөлудің қабылданған тәртібі туралы, сондай-ақ дивидендтерді төлеу немесе төлемеу фактісі туралы ақпаратты қоғам KASE қор биржасының ресми сайтында ашады. Қоғамның қызметі туралы ЖА ақпарат беру мәселелері ақпаратты ашудың ішкі ережелерімен де реттеледі. Жүргізілген талдау нәтижелері бойынша Қоғамның корпоративтік басқару практикасына ЖА тарапынан жағымсыз араласу белгілері анықталған жоқ.	

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (4/26)

I. ДК - дегі рөлдердің тиімділігі

100%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Стратегиялық ойлау және жауапкершілік	100%	ДК өз әрекеттері мен шешімдерін Қоғамның 2022-2026 жылдарға арналған даму жоспары шеңберінде Қордың орта мерзімді табысын қамтамасыз етуге бағыттайды. Сондай-ақ, ДК бес жылдағы тәсілдер тұрғысынан Қоғамның болашағы туралы нақты түсінікке ие. Қоғамда 2022-2026 жылдарға арналған даму жоспары бекітілді. Жыл сайынғы негізде ДК Қордың 2022-2026 жылдарға арналған даму жоспарының орындалуы туралы есепті бекітеді, сондай-ақ Даму жоспарының іске асырылуын мониторингілеу және бағалау нәтижелері туралы ҚРҰБ қорытындысы қаралады. ДК даму жоспарын айқындау және өзектендіру мәселелеріне ерекше назар аударады. ДК хаттамаларының тізіліміне сәйкес, даму жоспары жыл сайын, кейбір жағдайларда жылына бірнеше рет түзетулерден өтеді. Сонымен қатар, ДК-де стратегиялық жоспарлау, кадрлар және сыйақы, әлеуметтік мәселелерді қарау жөніндегі Комитет (бұдан әрі – СЖК) жұмыс істейді. ДК СЖК туралы Ережеге сәйкес, осы Комитеттің құзыретіне Қоғам қызметінің басым бағыттарын, стратегиясын, даму жоспарын, олардың орындалуы туралы есептерді қарау және алдын ала мақұлдау кіреді. Қоғамда ҚРҰБ-ның бес жылдық кезеңге арналған стратегиялық жоспарына сәйкес әзірленген 2023-2026 жылдарға арналған Даму тұжырымдамасы да қолданылады. Отырыстар тізілімін және ДК қабылдаған шешімдерді талдау нәтижелері бойынша ДК қарайтын мәселелердің көпшілігі қоғамның мақсаттарына сәйкес келетін корпоративтік басқару мен тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылауға жататыны анықталды. Стратегиялық жоспарлау мәселелеріне 2022-2024 жылдары ДК қараған мәселелердің жалпы санының орта есеппен 18% - ы кірді. Стратегиялық жоспарлау шеңберінде ДК даму жоспарын, жылдық есептер мен тұжырымдамаларды қоса алғанда, Қордың дамуына қатысты негізгі құжаттарды қарады және бекітті, сондай-ақ регламенттеуші ережелерге өзгерістер енгізді. Қарастырылған материалдар стратегияның ағымдағы орындалуын да, оны кейінгі кезеңдерге түзетуді де қамтыды. Олар сондай-ақ тұрақты даму саласындағы негізгі көрсеткіштерді қарастырады.

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (5/26)

I. ДК - дегі рөлдердің тиімділігі			100%
Критерий	Баға	Түсіндірме	
		(...жалғасы...)	
2.	Стратегиялық ойлау және жауапкершілік	100%	ДК өзінің жұмысы мен қоғам қызметінде жоғары этикалық стандарттарды қолданады. ДК мүшелері заң шығарушы, реттеуші және басқа да мүдделі тараптар алдында түсінеді және жауап береді. ДК стратегиялық мақсаттарға жету үшін қаржылық, адами және басқа ресурстардың қажеттілігін ескере отырып, толық, сенімді және сапалы ақпарат негізінде және Қоғамның мүддесі үшін шешімдер қабылдайды. Қоғамның корпаративті басқаруын тәуелсіз бағалау кезінде ДК мүшелерінің дағдылары, тәжірибесі мен білімінің тепе-теңдігі салалық ерекшелігіне және Қор қызметінің ауқымына байланысты сапалы талқылауға және тиімді шешім қабылдауға ықпал ете отырып, оңтайлы бөлінеді. ДК отырыстарының хаттамаларын талдау нәтижелері бойынша "қарсы" немесе "қалыс" нұсқаларын таңдаумен дауыс беру жағдайлары жоқ екені анықталды.

Бағалау нәтижелері (6/26)

І. ДК - дегі рөлдердің тиімділігі

100%

Критерий	Баға	Түсіндірме
3. Тәуекелдерді басқару және қадағалау процестерінің сапасы	100%	Қоғамдағы тәуекелдерді басқару құрылымы үш қорғаныс желісі қағидатына негізделген. Бірінші қорғаныс желісі — бұл Қоғамның барлық қызметкерлері мен құрылымдық бөлімшелері, олардың міндетіне Қоғам тәуекелдерінің туындауы мен жүзеге асуына әкелуі мүмкін бұзушылықтар (кемшіліктер, оқиғалар, мәмілелер) туралы уақтылы анықтау және екінші қорғаныс желісіне ақпарат беру кіреді. Екінші қорғаныс желісі – Тәуекел-менеджмент басқармасы орын алған және ықтимал тәуекелдерді бағалау, мониторинг жүргізу және азайту үшін өзінің функционалдық өкілеттігі шеңберінде жауапты. Құқықтық басқарма Қоғамның құқықтық тәуекелдерін басқаруға жауапты. Комплаенс-бақылаушы Қоғамның комплаенс-тәуекелдерін басқару бойынша қызметін үйлестіреді. Үшінші қорғаныс желісі – ТБЖ мен ІБЖ тиімділігіне тәуелсіз баға беретін ІАҚ. ДК ТБЖ-ға қадағалауды жүзеге асыруда шешуші рөл атқарады. Тәуекелдер бойынша есептер ДК қарауына тоқсан сайын кемінде бір рет, ал Басқармаға – ай сайын ұсынылады. Қызметтің үздіксіздігін қамтамасыз ету бойынша оқиғалар, инциденттер және шаралар туралы есептілік ДК мүшелеріне Қоғамның тәуекелдері бойынша жиынтық басқарушылық есептіліктің құрамында тоқсанда бір рет ұсынылады. Ішкі және сыртқы әлеуетті тәуекелдердің туындауы мен жүзеге асуын болдырмау және азайту шаралары аясында Қоғамда тәуекелдер тізілімі әзірленген. Құжат тәуекелдердің тізбесін, сондай-ақ тәуекел жүзеге асқан жағдайда болуы мүмкін салдарларды және алдын алу мен ықпал ету іс-шараларының жоспарларын қамтиды. Тізілім жыл сайын жаңартылып, қажет болған жағдайда түзетіледі. Әрбір тәуекел ықтималдығы мен әсер ету деңгейіне қарай бағаланады, нәтижесінде сандық баға беріледі. Тәуекелдерді басқару саясаты аясында Қорда маңызды бизнес-процестердің үздіксіздігін қамтамасыз ету қағидалары әзірленіп, енгізілген. Үздіксіздік бойынша есептілік Тәуекел-менеджмент басқармасы тарапынан жылына бір рет Басқарманың бекітуі үшін және Қоғам тәуекелдері бойынша жиынтық басқарушылық есептілік шеңберінде ДК қарауына ұсынылады.

Бағалау нәтижелері (7/26)

I. ДК - дегі рөлдердің тиімділігі100%

Критерий	Баға	Түсіндірме
4. ДК мүшелерінің сыйақысы және сабақтастығы	100%	Сыйақы: Қоғамның Жарғысы ДК мүшелерінің сыйақылары мен шығыстарының өтемақысын төлеу тәртібі мен мөлшерін ЖА белгілейтінін айқындайды. Қоғам Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қор ДК мүшелерінің сыйақыларының мөлшері туралы мәліметтерді ашады. Есепті кезеңдегі ДК мүшелерінің сыйақыларының мөлшері туралы мәліметтер Қордың жылдық есебінде міндетті түрде ашылуға жатады. Қоғамның КБК-не сәйкес Қордың ДК сыйақысының мөлшерін белгілеу кезінде ДК тәуелсіз мүшелерінің міндеттері, Қоғам қызметінің ауқымы, даму жоспарымен айқындалатын ұзақ мерзімді мақсаттар мен міндеттер, ДК қарайтын мәселелердің күрделілігі, жеке сектордың ұқсас компанияларындағы сыйақы деңгейі (сыйақыларға шолу) назарға алынады. Сабақтастық: Қор қызметінің ерекшелігін ескере отырып, бұрынғы кезеңде ДК мүшелері негізінен ҚРҰБ өкілеттік ететін ЖА бастамасымен сайланған. Сонымен қатар, 2025 жылы Қоғамда ДК тәуелсіз директорларын конкурстық іріктеу қағидалары (07.03.2025 ж. №2) бекітілді. Қағидалар тәуелсіз директор лауазымына кандидаттарды іріктеу тәртібі мен оларға қойылатын талаптарды айқындайды. Қорда ДК 2023 жылғы 31 наурыздағы шешімімен жаңадан сайланған ДК мүшелері үшін лауазымға енгізу бағдарламасы қалыптастырылды және бекітілді. Бұл бағдарлама Кеңестің жаңа мүшелерін Қор қызметімен, сондай-ақ негізгі нормативтік құқықтық және ішкі регламенттеуші актілермен жүйелі түрде таныстыруды қамтамасыз етуге бағытталған. Бағдарламадан өту КХ көмегімен ұйымдастырылады. Осы бағдарламаны бекіту ДК сабақтастықтың тиімді жүйесін дамытуға және корпоративтік басқаруды нығайтуға тартылғанын куәландырады.

Критерий	Баға	Түсіндірме
ДК құрамы (Қоғамның міндеттерін жүзеге асыру үшін дағдыларды, тәжірибені, әртүрлілікті және құрамның объективтілігін біріктіру шеңберінде) 1.	96%	ДК құрамы және гендерлік теңдік Қорда корпоративтік басқаруға тәуелсіз бағалау жүргізілген сәтте Директорлар кеңесінің жалпы құрамы төрт адамнан тұрады, оның екеуі – ТД, бұл 30%-дан кем емес үлесті құрап, Қазақстан Республикасының «Акционерлік қоғамдар туралы» Заңына сәйкес келеді. 2022–2024 жылдардағы қызметін талдау нәтижелері бойынша, Қордың ДК құрамы теңгерімді болған, бұл ДК жұмысының серпінінің төмендеуіне, шешім қабылдау процесінің баяулауына немесе жауапкершіліктің жойылуына алып келмеген. 2022 жылдан 2024 жылға дейінгі кезеңде Қордың ДК құрамына кірген мүшелер Қоғам мүддесінде әрекет етіп, жоғары іскерлік және жеке беделге ие болған. Гендерлік өкілдік тұрғысынан алғанда, ДК құрамы теңгерімді емес, себебі 2022–2024 жылдар аралығында және корпоративтік басқаруға тәуелсіз бағалау жүргізілген сәтте Қордың ДК құрамында әйелдер болмаған. Өкілеттік мерзімі ДК өкілеттік мерзімін ЖА белгілейді. ДК мүшелерінің өкілеттік мерзімі жалғыз акционер ДК-нің жаңа құрамын сайлау туралы шешім қабылдаған кезде аяқталады. ЖА ДК-нің барлық немесе жекелеген мүшелерінің өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтатуға құқылы. КБК қоғамның ДК құрамына сайлану мерзімін үш жылға дейін белгілейді. ДК құрамына қатарынан алты жылдан астам мерзімге сайланудың кез келген мерзімі ДК құрамын сапалы жаңарту қажеттілігін ескере отырып, ЖА ерекше қарауына жатады. Ерекше жағдайларда алты жылдан астам мерзімге сайлауға жол беріледі, бұл ретте мұндай адамды қоғамның ДК сайлау жыл сайын ДК-нің осы мүшесін сайлау қажеттілігін және осы фактордың шешім қабылдаудың тәуелсіздігіне әсерін егжей-тегжейлі түсіндіре отырып жүргізіледі. Корпоративті басқаруды бағалау кезеңінде ДК-нің екі мүшесінің өкілеттік мерзімі ЖА-мен үш жылдан астам мерзімге ұзартылды.

Бағалау нәтижелері (9/26)

II. ДК құрамы

96%

Критерий

Баға

Түсіндірме

(...жалғасы...)

Мүдделер қақтығысын реттеу

Қоғамда ДК 13.05.2019 жылғы шешімімен мүдделер қақтығысының алдын алу және реттеу қағидаттарын айқындайтын корпоративтік әдеп кодексі бекітілді. Сондай-ақ, мүдделер қақтығысы КБК және Қордың өзге де ІНҚ реттеледі. Мүдделер қақтығысын анықтау және оны барабар реттеу ЖА мүдделерін қорғауды қамтамасыз етудің маңызды шарты болып табылады.

Қор басшылығы ықтимал мүдделер қақтығысын, оның ішінде Қордың меншігін пайдалануды және жасауға мүдделілігі бар мәмілелерді жасасу кезінде теріс пайдалануды қадағалап, мүмкіндігінше жоюы тиіс. Мүдделер қақтығысын анықтау, бағалау және бақылау бойынша қамтамасыз етуді комплаенс-бақылаушы жүзеге асырады. Сондай-ақ, Жарғыда Қоғамның лауазымды тұлғаларының байланысты жеке және заңды тұлғалар туралы ақпарат беру тетігі бар аффилиирленген тұлғалар туралы ақпарат беру негіздері бекітілген. Аффилиирленген тұлғалар бойынша есеп деректерді орналастыру мерзімдерін сақтай отырып, есепті жылдың 1 қаңтарындағы, 1 сәуіріндегі, 1 шілдесіндегі және 1 қазанындағы жағдай бойынша KASE биржасының ресми сайтында және Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қаржылық есептілік депозитарийі (бұдан әрі – ҚЕД) сайтында тоқсан сайын жарияланады.

ДК отырыстарына қатысу

ДК мүшелерінің отырыстарға қатысуы 90% - дан асады, бұл корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелерінің ұсынымдарына сәйкес келеді.

ДК мүшелерінің тәжірибесі мен дағдылары

Талдау жүргізілген кезеңде Қордың ДК құрамында Қор қызметінің ерекшелігіне сәйкес келетін дағдылардың, тәжірибе мен өзге де қасиеттердің үйлесіміне ие мүшелер болды. Алайда алынған ақпарат негізінде Қорда ДК дамыту жоспары мен Қор қызметінің ерекшелігіне тән дағдыларды дамытуға бағытталған ДК оқыту жоспары жоқ екені анықталды, бұл корпоративтік басқару саласындағы озық тәжірибелерге сәйкес келмейді.

ДК құрамы (Қоғамның міндеттерін жүзеге асыру үшін дағдыларды, тәжірибені, әртүрлілікті және құрамның объективтілігін біріктіру шеңберінде)

96%

Критерий	Баға	Түсіндірме
		ДК отырыстарын өткізу кестесі
		ДК отырыстарының хаттамаларын талдау нәтижелері бойынша мыналар айқындалды:
		• 2022 жылы ДК-нің 14 отырысы өткізілді, оның ішінде-1 күндізгі отырыс; 87 мәселе қаралды; отырыстарда қаралған мәселелердің саны 1-ден 10-ға дейін өзгереді; • 2023 жылы ДК-нің 17 отырысы өткізілді, оның ішінде-1 күндізгі отырыс; 94 мәселе қаралды; отырыстарда қаралған мәселелердің саны 1-ден 10-ға дейін өзгереді; • 2024 жылы ДК-нің 14 отырысы өткізілді, оның ішінде – 5 бетпе-бет отырыс; 93 мәселе қаралды; отырыстарда қаралған мәселелердің саны 1-ден 12-ге дейін өзгереді.
		2022–2024 жылдар аралығында Директорлар кеңесінің өткізген отырыстарының саны КБК 73-тармағына сәйкес келеді және корпоративтік басқарудың озық тәжірибелеріне сай келеді.
1. Отырыстарды өткізу кестесі және күн тәртібі	96%	Талдау жүргізілген кезеңде Қордың ДК қызметінде күндізгі өткізілген отырыстардың үлесі 50%-дан төмен болған. ДК жанындағы комитеттер негізінен оның мүшелерінен құралған және отырыстарын күндізгі түрде өткізетініне қарамастан, негізгі талқылаулар мен шешім қабылдау процесі тікелей ДК отырыстарында жүзеге асады. Корпоративтік басқарудың халықаралық стандарттарына сәйкес тиімді тәжірибе жылына 8–12 ДК отырысын, басым бөлігі очно форматта өткізілуін көздейді. Сонымен қатар, 2025 жылы 09.07.2025 ж. жағдай бойынша оң динамика байқалады — өткізілген 10 отырыстың 5-і очно форматта өткен. ДК жыл сайын КБК 70-тармағына сәйкес алдағы жылға арналған отырыстарды өткізу кестесімен өз жұмыс жоспарын жасайды. 2022-2024 жылдары ДК жұмыс жоспарларын бекіту мерзімі жоспарланған жылдың басына дейін сақталды. ДК-нің 2022-2024 жылдарға арналған жұмыс жоспарын бекіту мерзімдері мынадай: • 2023 жылға арналған жұмыс жоспары 23.12.2022 бекітілді; • 2024 жылға арналған жұмыс жоспары 21.12.2023 бекітілді; • 2025 жылға арналған жұмыс жоспары 27.12.2024 жылы бекітілді.

Бағалау нәтижелері (11/26)

III. ДК динамикасы

98%

Критерий		Баға	Түсіндірме
1.	Отырыстарды өткізу кестесі және күн тәртібі	96%	(...жалғасы...)
			ДК отырыстарының күн тәртібі
			ДК отырыстарының күн тәртібі бірінші кезекте корпоративтік басқару саласындағы жетекші тәжірибелерге сәйкес келетін ең маңызды мәселелерге назар аударатындай етіп құрылымдалған.
			ДК отырыстары ашық талқылауды, салауатты пікірталастарды ынталандыратын және ДК-нің әрбір мүшесіне талқылау мен қабылданған шешімдердің құндылығын анық арттыруға мүмкіндік беретін етіп өткізіледі.
			Талдау жүргізілген кезеңде ДК Қорға есеп беретін қызметкерлердің НТК бекіту шеңберінде Қоғам қызметінің негізгі көрсеткіштеріне қол жеткізу барысын ай сайын талдап отырды.

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (12/26)

III. ДК динамикасы 98%

Критерий		Баға	Түсіндірме
2. ДК жұмысының динамикасы	100%		ДК туралы ережеде (20-тармақ) белгіленген рәсімдерге сәйкес, ДК мүшелері алдын ала, күнтізбелік 7 (жеті) күннен кешіктірілмейтін мерзімде алдын ала зерделеу үшін отырыстардың күн тәртібі бойынша қажетті ақпаратпен бірге отырысты шақыру туралы хабарлама алады. Бұл тәсіл алдағы отырыстарда мәселелерді талқылау кезінде ДК мүшелерінің ашық және сындарлы өзара іс-қимылына ықпал етеді.
			ДК қызметін зерделеу нәтижелеріне сәйкес қатысушылардың жоғары қатысуымен (90% - дан астам) отырыстарға қатысудың оң динамикасы байқалады. Салымдар сындарлы және Қор үшін ең жақсы нәтижелерге қол жеткізуге бағытталған. ДК отырыстарының хаттамаларын талдауға сәйкес отырыстарға өз құзыретіне кіретін мәселелер бойынша сөз сөйлеу үшін тиісті басқарма мүшелері қатысады.
			ДК Қордағы корпоративтік басқару, Стратегиялық даму, тәуекелдерді басқару және ішкі аудит мәселелерін белсенді түрде қарастырады. Жыл сайын Қордың КБК қағидаттары мен ережелерінің сақталуы туралы есеп жасалады және бекітіледі.
			КБК 135-тармағына сәйкес ДК және Қор Басқармасы орнықты даму саласында тиісті жүйені қалыптастыруды және оны енгізуді қамтамасыз етеді. ДК Қоғам үшін орнықты даму қағидаттарының маңыздылығын айқындайды және олардың барлық мүдделі тараптарға тиімді қарым-қатынас жасауын қамтамасыз етеді

IV. ДК жанындағы комитеттер

97%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Комитеттер құрамы	98%	Қоғамның ДК функцияларын тиімді орындауға жәрдемдесу мақсатында аса маңызды мәселелерді қарау және ұсынымдар дайындау үшін мынадай Комитеттер құрылды: - Аудиторлық комитет (бұдан әрі –АК); - Стратегиялық жоспарлау мәселелерін, кадрлар мен сыйақыларды, әлеуметтік мәселелерді қарау комитеті. ДК комитеттері ДК-нің назарын талап ететін мәселелерді алдын-ала мұқият талқылауды қамтамасыз ететін жұмыс топтарының рөлін атқарады. 2022-2024 жылдары ДК комитеттері кеңесші органдар ретінде өз функцияларын толық көлемде орындады. Отырыстар үнемі өткізіліп тұрды, қарастырылып отырған мәселелердің ауқымы кең болды. ДК Комитеттерінің отырыстарында ДК отырыстарында қаралатын мәселелердің шамамен 100%-ы қаралады. Талдау жүргізілген кезеңде Комитеттердің отырыстары күндізгі форматта өткізілген. КБК 61-тармағына сәйкес комитеттер өз жұмыс жоспарын (күнтізбелік жыл басталғанға дейін) бекітеді, ол қаралатын мәселелердің тізбесін және отырыстар өткізілетін айды көрсете отырып, ДК жұмыс жоспарымен келісіледі. Комитеттердің 2022-2024 жылдардағы жұмыс жоспарлары жыл басына дейін уақтылы және тұрақты түрде бекітілді. Шешімдер отырысқа қатысатын Комитет мүшелерінің жай көпшілік даусымен қабылданады. Комитеттің әрбір отырысына хаттама жасалады. ДК комитеттері отырыстарының хаттамаларын талдауға сәйкес әрбір хаттамаға Комитет Төрағасы мен Комитет хатшысы қол қояды.

IV. ДК жанындағы комитеттер

97%

Критерий	Баға	Түсіндірме
		(...жалғасы...)
		Кезекті және кезектен тыс Комитет отырыстары олардың Төрағаларының бастамасы бойынша не болмаса ЖА, ДК немесе кез келген Комитет мүшесінің талабы бойынша шақырылуы мүмкін. ІАҚ өз құзыреті шегінде АК отырысын өткізу туралы бастама көтеруге құқылы. Комитеттердің отырыстары көрсетілген талапты қойған тұлғаны міндетті түрде шақыру арқылы өткізіледі.
		2022–2024 жылдардағы ДК Комитеттерінің қызметіне жүргізілген талдау нәтижелеріне сәйкес, Комитет мүшелері отырыстарға жоғары қатысу деңгейін қамтамасыз еткен.
1. Комитеттер құрамы	98%	ДК Комитеттерді құрады, олардың құрамын, өкілеттік мерзімін және көлемін айқындайды. 2022–2024 жылдар аралығында әрбір Комитет құрамына орта есеппен 2 ТД кірген. Аталған кезеңде ТД саны ДК жалпы құрамының 40–50%-ын құраған. Сондай-ақ, АК пен КСП функциялары формалды түрде бөлінгеніне қарамастан, олардың құрамы 2022–2024 жылдар аралығында бірдей болған. КСП және АК Төрағалары әртүрлі ТД болып табылады. Алайда корпоративтік басқарудың озық стандарттарына (OECD ұсынымдары, Ұлыбритания және ЕО кодекстері) сәйкес, тиісті тәуелсіздік деңгейін және қабылданатын шешімдердің сапасын қамтамасыз ету мақсатында әртүрлі құрамда Комитеттерді қалыптастыру ұсынылады.

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (15/26)

IV. ДК жанындағы комитеттер 97%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Аудиторлық комитет	100%	АК алдын ала қарауды жүзеге асырады және қаржылық есептілік, ішкі және сыртқы аудит мәселелері бойынша ДК ұсынымдарын береді. Оның құзыретіне ішкі аудит қызметінің негізгі құжаттары мен есептіліктерін, сыртқы аудитордың жұмыс жағдайларын мақұлдау, сондай-ақ тексеру қорытындылары бойынша аудиторлармен өзара іс-қимыл жасау кіреді. 2022-2024 жылдар аралығында АК құрамына ДК-нің үш-бес мүшесі кірді, ТД үлесі 40% - дан 66% - ға дейін өзгерді. Қоғамда корпоративті басқаруға тәуелсіз бағалау жүргізу кезінде (2025 жылғы мамыр-маусым) АК құрамына тәуелсіз директорлар кіреді: Джованни Капаннелли – Комитет Төрағасы, ТД; Қасенов Асхат Серікұлы – ТД, Жамаубаев Ерұлан Кенжебекұлы – ДК төрағасы. АК туралы Ереженің 14-тармағына сәйкес Комитет ДК-нің кемінде үш мүшесінен тұруы керек, ол іс жүзінде орындалады. Ағымдағы құрамда тәуелсіз директорлардың үлесі 66% құрайды. АК ресми емес және бекітілген жұмыс жоспары негізінде отырыстар өткізеді. Комитеттің 2022-2024 жылдардағы жұмыс жоспарларын бекіту және отырыстар өткізу тұрақты болып табылады. Жұмыс жоспарлары күнтізбелік жыл басталғанға дейін уақтылы бекітілді. Отырыстар тұрақты түрде өткізілді: 2022 жылы 12 отырыс, 2023 жылы - 15, 2024 жылы - 12 отырыс өткізілді. АК туралы Ережеге сәйкес комитет отырыстары күндізгі нысанда өткізілуі тиіс. Сондай-ақ, Ереже кезекті отырыстардың ең аз санын көрсетеді – жылына кемінде төрт рет, бұл корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелеріне сәйкес келеді. Сондай-ақ, АК отырыстары Комитеттің қаралатын мәселелердің мерзімі мен тізімі бойынша бекітілген жұмыс жоспарымен корреляцияланады..

IV. ДК жанындағы комитеттер

97%

Критерий	Баға	Түсіндірме
		(...жалғасы...)
		КБК-ға өзгерістер енгізілгенге дейін (ЖА-ның 2024 жылғы 28 наурыздағы №1 шешімі), АК-ның 2022 жылға арналған есебі Қоғамның Жылдық есебінің құрамында қарастырылған. 2023 жылдан бастап есептер жеке қалыптастырылып, ДК-ға ұсынылады:
		- АК қызметі туралы 2023 жылғы есеп 30.04.2024 ж. мақұлданды; - АК қызметі туралы 2024 жылғы есеп 14.03.2025 ж. мақұлданды.
		АК туралы Ереженің 7-тармағына сәйкес Комитетке ішкі аудитті, ішкі бақылау жүйесін және тәуекелдерді басқаруды (ІАҚ есептерін талдау шеңберінде) бақылауды және сыртқы аудиторлармен өзара іс-қимылды қоса алғанда, міндеттердің кең ауқымы жүктелген.
		Комитеттің 2022-2024 жылдардағы шешімдерін талдау регламентте көзделген мәселелерді жан-жақты қамтуды куәландырады, атап айтқанда:
2. Аудиторлық комитет	100%	- ІАҚ есептері мен жылдық аудит жоспарын (бұдан әрі – ЖАЖ) бекіту; - негізгі бизнес-процестердің (қазынашылық, сатып алулар, бюджетті жоспарлау, корпоративтік басқару, АТ және АҚ) нәтижелерін талдау және ұсыныстардың орындалуын бақылау; - ІАҚ қызметкерлерін тағайындауға қатысу, еңбекақы төлеу шарттары мен KPI-лерді бекіту; - аудиттен өткен жылдық қаржылық есептілікті алдын ала мақұлдау және сыртқы аудитті таңдауға қатысу; - Комитеттің Жұмыс жоспарын әзірлеу және іске асыру.
		АК күнтізбелік жылдың басына дейін ІАҚ ЖАЖ қарайды және алдын ала мақұлдайды:
		2023 жылға арналған ЖАЖ - 22.10.2022 алдын ала мақұлданған; 2024 жылға арналған ЖАЖ - 29.09.2023 алдын ала мақұлданған; 2025 жылға арналған ЖАЖ - 31.10.2024 алдын ала мақұлданған.
		2022-2024 жылдардағы АК қызметін талдауға сәйкес, АК мүшелері комитет отырыстарына жоғары қатысуды қамтамасыз етті.

IV. ДК жанындағы комитеттер

97%

	Критерий	Баға	Түсіндірме
3.	Стратегиялық жоспарлау, кадрлар мен сыйақылар, әлеуметтік мәселелер мәселелерін қарау комитеті	94%	ІНҚ зерделеу және СЖК отырыстарының хаттамаларын талдау нәтижелері бойынша СЖК қызметі Кадр саясаты, тағайындаулар мен сыйақылар жүйесі саласындағы ДК құзыретіне жататын мәселелерді терең пысықтау және мониторингтеу, Басқарма мүшелері мен есеп беретін ДҚ қызметтерінің қызметін бағалау, сондай-ақ басым бағыттарды әзірлеу мәселелері бойынша ДҚ жұмысының тиімділігі мен сапасын арттыруға бағытталғаны айқындалды Қоғамның қызметі және оның орта және ұзақ мерзімді перспективада дамуы. 2022-2024 жылдар ішінде СЖК құрамына ДК-нің төрт-бес мүшесі кірді. СЖК туралы Ереженің 14-тармағына сәйкес Комитет төрағасы тәуелсіз директорлар арасынан сайлануы тиіс. Қорда корпоративтік басқаруға тәуелсіз бағалау жүргізу сәтінде (мамыр–маусым 2025 жыл), СЖК құрамына ДК мүшелері кіреді.: - Қасенов Асхат Серікұлы-Комитет Төрағасы, ТД; - Джованни Капаннелли-Комитет Мүшесі, ТД; - Жамаубаев Ерұлан Кенжебекұлы-Комитет Мүшесі, ДК төрағасы. Корпоративтік басқарудың үздік тәжірибесіне сәйкес Комитет ДК кемінде үш мүшесінен тұруы тиіс, ол іс жүзінде орындалады. СЖК ресми болып табылмайды және бекітілген жұмыс жоспары негізінде отырыс өткізеді. АК-ға ұқсас, СЖК 2022-2024 жылдардағы жұмыс жоспарларын бекіту және отырыстар өткізу тұрақты болып табылады. Жұмыс жоспарлары уақтылы бекітілді. СЖК отырыстары Комитеттің қаралатын мәселелердің тізімі мен мерзімдері бойынша бекітілген жұмыс жоспарымен байланысты: атап айтқанда, отырыстар ай сайын өткізіледі: 2022 жылы 13 отырыс, 2023 жылы – 15, 2024 жылы – 13 отырыс өткізілді. 2022-2024 жылдардағы СЖК қызметін талдауға сәйкес, СЖК мүшелері комитет отырыстарына толық қатысуды қамтамасыз етті..

IV. ДК жанындағы комитеттер

97%

Критерий	Баға	Түсіндірме
		(...жалғасы...)
3. Стратегиялық жоспарлау, кадрлар мен сыйақылар, әлеуметтік мәселелер мәселелерін қарау комитеті	94%	Кадрлар мен сыйақылар, әлеуметтік мәселелер бойынша сұрақтар Комитет Комплаенс-қадағалаушыны, Ішкі бақылау қызметінің жетекшісін, сондай-ақ Басқарма Төрағасы мен мүшелерін тағайындауды қоспағанда, оларды тағайындау, еңбекақы төлеу, сыйақы беру және қызмет нәтижелерін бағалау мәселелерін алдын ала қарастырады. Оның құзыретіне штат санын, жалақы диапазондарын және қызметтің негізгі көрсеткіштерін келісу кіреді. Комитет Атқарушы орган мүшелері үшін ҚТК әзірлеуге және олардың орындалуын бағалауға байланысты мәселелерді қараудың қажетті тереңдігі мен жүйелілігін толық көлемде қамтамасыз етті. Бұл ретте Басқарма мүшелерінің пәк құрылымы 90% стратегиялық мақсаттарды және 10% функционалдық мақсаттарды қамтыды. СЖК қабылдаған шешімдердің тізіліміне сүйене отырып, Қор қызметкерлерінің мүдделерінің қақтығысына қатысты мәселелер комплаенс-бақылаушының есебі шеңберінде қаралды. Комплаенс-бақылаушымен сұхбатқа сәйкес, Қорда мүдделер қақтығысының болуы/ болмауы бойынша сауалнаманы қоса алғанда, жаңадан қабылданатын/ауыстырылатын қызметкерлердің сенімділігі тұрғысынан комплаенс-тексеру жүргізу практикасы енгізілді. Талданған кезеңде Қордың комплаенс-бақылаушысы персоналмен жұмыс жөніндегі басқармамен бірлесіп корпоративтік этика, харассменттің алдын алу, сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар, сондай-ақ мүдделер қақтығысын басқару мәселелері бойынша оқыту жүргізуді ұйымдастырды. 2022-2024 жылдары ДК мүшелерінің кәсіби даму мәселелері мұндай қажеттіліктің болмауына байланысты Комитеттің күн тәртібіне енгізілмеген. Сонымен қатар, корпоративтік басқарудың үздік тәжірибелері СЖК ДК қызметін бағалау нәтижелеріне мониторинг жүргізіп, СД оқыту бойынша ұсыныстар қалыптастыруы тиіс деп болжайды. Есепті кезеңде СЖК алдын ала мақұлдады және ДК жаңадан сайланған мүшелерін лауазымға енгізу тәртібін бекітті (31.03.2023).

IV. ДК жанындағы комитеттер

97%

Критерий	Баға	Түсіндірме
3. Стратегиялық жоспарлау, кадрлар мен сыйақылар, әлеуметтік мәселелер мәселелерін қарау комитеті	94%	(...жалғасы...) ҚКБ-ға өзгерістер енгізілгенге дейін (ЖА-ның 2024 жылғы 28 наурыздағы №1 шешімі), СЖК-нің 2022 жылға арналған есебі Қоғамның Жылдық есебінің құрамында қарастырылған. 2023 жылдан бастап есептер жеке қалыптастырылып, ДК-ға ұсынылады: • 2023 жылғы СЖК қызметі туралы есеп 30.04.2024 ж. мақұлданды.; • 2024 жылғы СЖК қызметі туралы есеп 14.03.2025 ж. мақұлданды. Стратегиялық жоспарлау мәселелері ІНҚ зерттеу нәтижелері бойынша СЖК қызметі негізінен 2022-2026 жылдарға арналған Даму жоспарында жоспарлы көрсеткіштерге қол жеткізу бойынша Қордың ДК ұсынымдарын беруге, олардың 2022-2024 жылдарға арналған орындалуы бойынша есептерді бекітуге қатысты екені анықталды. Қатысты мәселелер қаралды: • Қордың 2023-2026 жылдарға арналған даму тұжырымдамасын алдын ала мақұлдау; • Қоғамның жылдық есептерін қарау; • тәуекелдердің жүйелік мониторингі-тәуекелдер туралы есептер, тәуекелдер тізілімі мен карталары, сондай-ақ тәуекелдерді басқару саясатының жаңартулары; • орналастырылған облигацияларды Қор сатып алуды алдын ала мақұлдау; • Даму жоспарын, оның орындалуы туралы есепті әзірлеу, бекіту, оның іске асырылуын мониторингілеу және бағалау қағидаларына өзгерістер енгізу.

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (20/26)

V. ДК төрағасы 100%

Критерий	Баға	Түсіндірме
----------	------	------------

1. ДК төрағасы (ДК дамыту бағыты, жауапкершілігі және сабақтастық жоспарлары)	100%
---	------

Жамаубаев Ерулан Кенжебекұлы – Қоғамның қазіргі ДК Төрағасы болып 2025 жылғы 14 наурызда ДК шешімімен сайланған.

Түйіндемесі мен кәсіби тәжірибесіне жүргізілген талдауға сәйкес, қазіргі ДК Төрағасы осы лауазымды атқаруға қажетті дағдыларға, құзыреттерге, іскерлік беделге және кәсіби тәжірибеге ие. ДК мүшелерімен жүргізілген сұхбаттарға сәйкес, Төраға ДК отырыстарын тиімді басқарып, бейресми жағдайларда да тиісті деңгейде көшбасшылық танытады. Ол сондай-ақ Басқарма Төрағасымен, басқа директорлармен және ЖА тиімді жұмыс қатынастарын орната білген.

Сондай-ақ, ДК мүшелерімен жүргізілген сұхбаттар нәтижесінде, кеңес мүшелері кеңестің қарауына шығарылған мәселелер бойынша шешім қабылдау кезінде өздерінің тәуелсіз пікірін білдіруге құқылы екендігі анықталды. Төраға әрбір кеңес мүшесінің пікір білдіру тәуелсіздігін қамтамасыз етеді, пікір қайшылықтарын тиімді шешіп, консенсусқа қол жеткізу үшін конструктивті жұмыс жүргізеді.

Қоғам Жарғысына сәйкес, ДК Төрағасының өкілеттік мерзімдерін ЖА айқындайды. 2022–2024 жылдар аралығында ДК Төрағасы болып Тутушкин Виталий Алексеевич қызмет атқарды.

Бағалау нәтижелері (21/26)

VI. Корпоративтік хатшы

100%

КритерийБағаТүсіндірме

1. Корпоративтік хатшы қызметінің тиімділігі100%

Қоғамның КХ қызметі ДК 05.12.2018 №14 шешімімен бекітілген КХ туралы Ережемен реттеледі. Қазіргі уақытта қызмет атқарып жатқан КХ – Байжуман Алия бұл лауазымға ДК-ның 11.08.2023 шешімімен тағайындалған. Қазіргі КХ заң саласында және құқықтық қамтамасыз ету, сондай-ақ КХ қызметі бойынша көпжылдық тәжірибеге ие. КХ ДК-ға есеп береді және Қоғам Басқармасынан тәуелсіз. ДК мүшелерімен жүргізілген сұхбат нәтижелері бойынша, қазіргі КХ жақсы беделге ие, ЖА мен ДК мүшелерінің сеніміне ие және әрдайым жоғары нәтижелілік танытады. ДК мүшелері КХ жұмысының сапасына қанағаттанған.

КХ-ның міндеттеріне КБК-ны іске асыру мен сақтауды бақылау, оны жетілдіруге қатысу, ДК мен ЖА шешімдерінің орындалуын бақылау, сондай-ақ корпоративтік басқару және заңнама мәселелері бойынша консультациялық қолдау көрсету кіреді. Ол КБК-ның сақталуы бойынша есептерді дайындауға, ДК отырыстарының хаттамалары мен шешімдерін сақтауға, КБК шеңберінде көзделген корпоративтік басқаруға тәуелсіз бағалау жүргізуге жауапты.

Қоғамда ДК-ның жаңадан сайланған мүшелерін лауазымға енгізу тәртібі жұмыс істейді, ол осы процесті, соның ішінде КХ-ның міндеттерін реттейді. КХ бұл бағдарламадан барлық жаңадан сайланған ДК мүшелерінің өтуін қамтамасыз етеді.

ДК мен оның Комитеттерінің қызметін бағалау қағидаларында КХ-ның ДК қызметінің өзіндік бағалау процесін жыл сайынғы негізде үйлестіру міндеті көзделген, бұл халықаралық корпоративтік басқару стандарттарына сәйкес келеді. Бұл процесс әдістемелік қолдауды, сауалнамаларды жинау мен талдауды, жиынтық есепті дайындауды, сондай-ақ қажет болған жағдайда сыртқы бағалауды ұйымдастыруды қамтиды. 2022–2024 жылдары ДК қызметінің бағасы сауалнама арқылы өзіндік бағалау әдісімен жүргізілді. Өзіндік бағалау нәтижелері ДК отырыстарында қаралды және бағалау нәтижелері бойынша тиісті шешімдер қабылданды. Сондай-ақ, ДК мен оның Комитеттерінің қызметін бағалау қағидаларында КХ қызметін бағалау көзделген.

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. ДК отырыстарына материалдар	100%	2022-2024 жылдардағы ДК отырыстарына арналған материалдар логикалық құрылымға ие, маңызды ақпарат пен өзекті қосалқы талдамалық деректерді қамтиды. Қордың ДК мүшелерімен сұхбатқа сәйкес, қолданыстағы КС тарапынан ақпарат беру жылдамдығы мен сапасына қатысты шағымдар жоқ. 2022-2024 жылдардағы ДК отырыстарының хаттамаларын талдау: • 2022–2024 жылдар аралығындағы ДК отырыстарының хаттамалары тігіліп, ресми құжаттаманы жүргізуге қойылатын талаптарға сәйкес ресімделген. • КХ қолтаңбасы қағаз пломбаның бір бөлігіне және құжат парағының бір бөлігіне қойылады. • Электрондық құжат айналымы жүйесінде (Documentolog) КХ хаттар мен өтініштерді ресімдейді, олар электрондық цифрлық қолтаңба арқылы қол қойылып, жүйеде сақталады. • Хаттамалар талқылау барысы мен қабылданған шешімдер туралы түсінік алу үшін жеткілікті деңгейде мазмұнды. • Сырттай дауыс беру бюллетеньдерінде барлық ДК мүшелерінің қолтаңбалары тіркелген. 2022–2024 жылдары Корпоративтік хатшы Директорлар кеңесінің отырыстарына материалдарды жинау функциясын орындады, құжаттаманы құрылымдалған түрде ұсынуды қамтамасыз етіп, күн тәртібіндегі басым және негізгі мәселелерге назар аударды. Көптеген жағдайларда КХ отырыс өткізу туралы хабарламалар мен ДК-ның отырысына материалдарды жолдау мерзімін сақтады — ДК туралы Ережеде белгіленгендей, отырыс күнінен кемінде 7 күнтізбелік күн бұрын. Сонымен қатар, кейбір жағдайларда материалдар неғұрлым қысқа мерзімде жолданды, бұл ДК Төрағасымен келісілген жағдайда КБК 76-тармағына сәйкес рұқсат етіледі.

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (23/26)

VII. Басқарма Тиімділігі 98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Басқарма Тиімділігі	100%	Қор басқармасының қызметі Қордың ДК-нің 09.03.2021 ж. шешімімен бекітілген Басқарма туралы Ережемен реттеледі. Қоғам өкілдерімен сұхбатқа сәйкес, Басқарма мүшелері өз функцияларын орындау үшін жеткілікті білімге, дағдыларға және тәжірибеге ие, сонымен қатар мінсіз іскерлік және жеке беделге ие. Қорда ДК жыл сайынғы негізде бекітетін Басқарма ҚТК әзірленді. Басқарманың алдағы жылға арналған жұмыс жоспары КБК 119-тармағына сәйкес жоспарланатын жыл басталғанға дейін жасалуы тиіс. Талданатын кезеңде жыл сайын басқарманың жұмыс жоспары жасалды. Басқарма отырыстары апта сайын күндізгі тәртіпте өткізіледі. Басқарманың құзыретіне қаржылық есептілікті қоса алғанда, Қоғамның жылдық есептілігін дайындау да кіреді. Қоғам қаржылық және жылдық есептерін жыл сайын шығарады. Басқарма ДК-ге Қор қызметінің нәтижелері туралы есептілікті тұрақты негізде ұсынады. ДК хаттамаларын талдауға сәйкес, ДК қарауына шығарылатын материалдар сапалы дайындалған және айтарлықтай түзетулерді қажет етпейді.

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (24/26)

VII. Басқарма Тиімділігі 98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Басқарма мүшелерін іріктеу және тағайындау	100%	Қоғамның Басқармасы туралы Ережеде Басқарма мүшелерін іріктеу және тағайындау процесі көзделген. Аталған Ережеге сәйкес, Басқарманың сандық құрамын, өкілеттік мерзімін айқындау, Басқарма Төрағасы мен мүшелерін сайлау, сондай-ақ олардың өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтату Қордың ЖА айрықша құзыретіне жатады. Басқарма Төрағасы мен Басқарма мүшелері үш жылға дейінгі мерзімге сайланады. КБК-ның 121-тармағына сәйкес, Басқарма Төрағасы мен мүшелері басқа ұйымдарда лауазымдарды тек ДК-ның мақұлдауымен ғана атқара алады. Басқарма Төрағасына басқа заңды тұлғаның басқарма басшысы немесе дара атқарушы органының функцияларын жүзеге асыратын тұлға лауазымын атқаруға тыйым салынады. Басқарма туралы Ереже мен Қоғам Жарғысы да басқа компаниялардың басқарма құрамына мүшелік етуге шектеулер қояды. Қоғамда Басқарма мүшелерінің сабақтастығы қағидалары белгіленбеген, өйткені Басқарма мүшелерін тағайындау ЖА құзыретіне жатады. Осыған байланысты, тиісті ішкі рәсімдерді әзірлеу қажеттілігі туындамаған.
3. Басқарманың Сыйақысы	100%	Басқарма мүшелері мен оның Төрағасына төленетін сыйақы мөлшері Қордың қызметкерлеріне еңбекақы төлеу және әлеуметтік қамсыздандыру қағидаларына сәйкес айқындалады, ДК шешімімен 2021 жылғы 29 қаңтарда №1 бекітілген. Айнымалы бөлігі стратегиялық мақсаттарға қол жеткізуге және Басқарма мүшелерінің қызмет нәтижелерін бағалауға байланысты. ҚТК карталары есепті жылдан бұрынғы жылдың 30 қазанына дейін ДК бекітуіне шығарылады. ҚТК құрылымы сандық та, сапалық та көрсеткіштерді қамтиды, бұл ретте жетудің ең жоғары деңгейі 130%-дан аспауы тиіс. Орындау барысы тұрақты түрде жылына екі рет мониторингтен өтеді, қажет болған жағдайда мақсаттар түзетілуі мүмкін. Талдау жүргізілген кезеңде Басқарма ҚТК карталарын бекіту мерзімі Қордың ДК-ға есеп беретін қызметкерлерінің тиімділігін бағалау қағидаларының 7-тармағына сәйкес есепті жылдың 31 наурызына дейін белгіленген (ДК шешімімен 31.03.2022 №4 бекітілген). Аталған мерзімді бұзу фактілері анықталмады. 2023 жылға арналған ҚТК карталары 27.01.2023, 2024 жылға — 26.02.2024 бекітілген.

VII. Басқарма Тиімділігі

98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
		Атқарушы орган даму жоспарын іске асыруға, Қор қызметін күнделікті басқаруға, сондай-ақ ЖА және ДК шешімдерін орындауға жауапты болады.
		Үздік тәжірибелерге сәйкес, атқарушы орган Қорда корпоративтік мәдениетті қалыптастыруға және дамытуға жауапты. Басқарманың тиімділігіне тиісті көрсеткіштер – персоналдың тұрақтамау көрсеткіштері, бедел индексі енгізілді. Алайда, атқарушы органның тиімділігін бағалау процесінде кері байланысты немесе оның жұмысы туралы пікірлерді пайдалану байқалмайды
		Қоғамда қызметкерлер арасында кадрлық резерв қалыптастырылды, оның мүшелері кейіннен басшы лауазымдарға тағайындалуы мүмкін. Жұмыс тәртібінде Басқарма мен кадрлармен жұмыс жөніндегі басқарма арасында тұрақты өзара жұмыс жүзеге асырылады.
4. Басқарманың Жауапкершілігі	98%	Басқарма мүдделер қақтығысының туындауына жол бермеуге тырысады. Мүдделер қақтығысы туындаған жағдайда, Басқарма мүшелері ДК немесе Басқарма Төрағасына мүдделер қақтығысының болуын тіркеу қажеттігі туралы хабарлайды. Талданған кезеңде Қоғамда корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысы жағдайлары тіркелген жоқ. Қоғамда басқарма жанынан жеке комитеттер құрылды: 1. Ақша ағындарын басқару комитеті – Қордың инвестициялық және қарыз қызметін, өтімділікті басқару параметрлерін алдын ала келісуді жүзеге асырады. 2. Кредиттік комитет – Қордың ипотекалық және банктік қарыздары бойынша талап ету құқықтарын басқару және қайта сатып алу жөніндегі мәселелерді алдын ала мақұлдауды жүзеге асырады. 3. Бюджет комитеті – Даму жоспары мен сатып алу жоспарын алдын ала мақұлдауды жүзеге асырады, бюджеттеу процесін жетілдіру жөніндегі ұсыныстарды қарайды.

I. Директорлар кеңесі мен басқарманың тиімділігі

Бағалау нәтижелері (26/26)

VII. Басқарма Тиімділігі 98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
----------	------	------------

4. Басқарманың Жауапкершілігі	98%	(...жалғасы...) Хаттамалар тізілімін талдауға сәйкес, қарауға шығарылатын мәселелер даму жоспарын, сатып алу қызметін, инвестициялық шешімдерді іске асыруды, есептерді бекітуді және стратегиялық және операциялық басқарудың басқа аспектілерін қамтыды. Қоғам басқармасының қызметін талдау үшін 2022-2024 жылдары Қор Басқармасының қарауына шығарылған мәселелердің тізілімдері ұсынылды. Осы тізілімдерге сәйкес басқарма отырыстары айына екі немесе одан да көп рет өткізілді. Басқарманың 2022-2024 жылдарға арналған жұмыс жоспарлары белгіленген тәртіппен жасалды. Басқарма мүшелері өздерінің байланысты тұлғалары туралы ақпаратты Қоғамға жеткізеді. Үлестес тұлғалардың тізімі KASE және ҚЕД сайтында тоқсан сайын және уақтылы жарияланады.
-------------------------------	-----	---

5. Басқарма мен ДК өзара іс-қимылы	93%	Басқарма мен ДК тиімді ішкі коммуникацияны толық жүргізеді. Басқарма төрағасы Қордың ДК мүшесі болып табылады. Басқарма ДК сұрауларына жедел ден қояды. ДК Басқарма бастамашылық еткен барлық мәселелерді қарайды. ДК-нің барлық мүшелері ДК отырыстарында тиімділікті белгілеу және мәселелерді мұқият талқылау арқылы Басқарма қызметіне сындарлы сынның тиісті деңгейін қамтамасыз етеді. ДК отырыстарының хаттамаларын талдауды негізге ала отырып, басқарма шығарылатын мәселелерді пысықтау бойынша тапсырмаларды орындайды. ДК Қордың мақсаттарына жету үшін басқарманы қолдайды және тиімді байланыс орнатады. 2022 жылы Директорлар кеңесінің қызметіне жүргізілген бағалау нәтижелері бойынша Басқармамен өзара іс-қимылды күшейту қажеттілігі туралы шешім қабылданды. Алайда талдау кезеңінде ДК Басқарма мүшелерінің құзыреттері мен білімін дамыту мәселесіне басымдық бермеген, себебі олардың жеке даму жоспарлары әзірленбеген. Аталған практика Қоғамның ішкі құжаттарымен реттелмеген. Сонымен қатар, үздік халықаралық тәжірибелер жеке даму жоспарларын қолдануды ұсынады.
------------------------------------	-----	---

Жетілдіру бойынша ұсыныстар

- I. Директорлар кеңесі мен
басқарманың тиімділігі

Бақылаулар мен ұсыныстар (1/5)

1. ДК функцияларын күшейту

ДК 2022-2024 жылдардағы қызметін талдау нәтижелері бойынша мынадай бақылаулар тұжырымдалған:

- ДК отырыстары көбінесе сырттай форматта өткізіледі. 2022 жылы Бетпе – бет отырыстардың үлесі .%, 2023 жылы – 6%, 2024 жылы-36% құрады. Сонымен қатар, 2025 жылы 09.07.2025 ж. жағдай бойынша оң динамика байқалады — өткізілген 10 отырыстың 5-і күндізгі форматта өткізілген.
- ДК мүшелері қаржылық және қаржылық емес ақпаратты талдауға байланысты мәселелер бойынша, сондай-ақ Қор қызметінің саласына тән құзыреттерді қалыптастыруға және дамытуға бағытталған тақырыптар бойынша оқытудан өтпейді. Талдау кезеңінде ДК мүшелерінің оқыту жоспары әзірленбеген, себебі Қорда мұндай қажеттілік туындамаған.

- Бақылауларға сүйене отырып ұсынылады:
- Бетпе-бет отырыстар санын үздік Халықаралық практиктер ұсынған деңгейге дейін (кемінде 50%). Бұл тереңірек және сапалы пікірталастарды қамтамасыз етуге, кеңес мүшелері арасындағы өзара түсіністікті жақсартуға және қабылданатын шешімдердің сапасын арттыруға мүмкіндік береді.
- Саланы дамытудағы соңғы жетістіктер мен жаһандық тәжірибе үрдістерін ескере отырып, ДК мүшелері үшін конференцияларға қатысуды, стратегиялық тәуекел-менеджмент, ішкі аудит, тұрақты даму, тәуекелдер және қаржылық емес есептілік мәселелері бойынша оқытуды қамтитын Оқыту жоспары мен жеке даму жоспарын әзірлеу мүмкіндігін қарастыру.

Бақылаулар мен ұсыныстар (2/5)

2. ДК жанындағы комитеттердің функционалдығын күшейту

ДК Комитеттерінің қызметін зерделеу нәтижелері бойынша келесі бақылаулар тұжырымдалды:

- ДК Комитеттері (АК және СЖК) формалды түрде бөлінгеніне қарамастан, олардың құрамы 2022–2024 жылдары бірдей болып қалды. СЖК мен АК-ке әртүрлі ТД төрағалық етеді, дегенмен корпоративтік басқарудың озық стандарттарына (OECD ұсынымдары, сондай-ақ Ұлыбритания мен ЕО кодекстері) сәйкес қабылданатын шешімдердің тиісті деңгейдегі тәуелсіздігі мен сапасын қамтамасыз ету үшін Комитеттердің құрамын әртүрлі ету ұсынылады.
- СЖК хаттамалары мен шешімдеріне жүргізілген талдау нәтижесінде, Комитет ДК мен Басқарма мүшелеріне арналған оқыту жоспарларын және жеке даму жоспарларын әзірлеуге байланысты мәселелерді қарау бастамасын көтермегені анықталды, өйткені мұндай мәселелер бекітілген құзыреттерге сәйкес СЖК құзыретіне кірмейді.

Бақылауларға сүйене отырып ұсынылады:

- ДК шектеулі санына байланысты қазіргі жағдайда Комитеттер құрамының мұндай айырмашылығын қамтамасыз ету қиын. Осыған байланысты, болашақта Комитеттердің тәуелсіздігін арттыру мақсатында ДК құрамын кезең-кезеңімен кеңейту мүмкіндігін қарастырған орынды болады.
- Қажеттілік туындаған жағдайда, СЖК ДК және Басқарманың мүшелері үшін Оқу жоспарларын және жеке даму жоспарларын әзірлеуді бастамалау мүмкіндігін қарастыру ұсынылады.

Бақылаулар мен ұсыныстар (3/5)

3. Басқарма функцияларын жетілдіру (1/2)

Басқарма қызметін зерделеу нәтижелері бойынша мынадай бақылаулар тұжырымдалған:

- Бағалау процесі Қор қызметкерлерінен кері байланыс алуды көздемейді, бұл бағалаудың объективтілігі мен толықтығын төмендетеді, себебі Атқарушы орган мүшелерімен тікелей жұмыс істейтін қызметкерлердің ішкі көзқарасы ескерілмейді.

Бақылауларға сүйене отырып ұсынылады:

- Басқарма мүшелерінің қызметін жыл сайын бағалау кезінде негізгі қызметкерлерден кері байланыс элементін енгізу ұсынылады. Кері байланысты ДК үшін өзінің бағасын алмастырмайтын және Басқарма мүшелерінің сыйақы деңгейіне әсер етпейтін қосымша ақпарат көзі ретінде танысу мақсатында пайдалану көзделеді. Кері байланыс құралдары ретінде пайдалануға болады:
 - анонимді сауалнамалар (мысалы, 180/270 градус балл);
 - негізгі бөлім басшыларымен сұхбат;
 - бағалауды дайындау кезінде СЖК үшін ақпарат жинау процесіне кері байланыс блогын қосу.

Бақылаулар мен ұсыныстар (4/5)

3. Басқарма функцияларын жетілдіру (2/2)

Талдау жүргізілген кезеңде Басқарма мүшелерінің жеке даму жоспарлары әзірленбеген, себебі бұл практика Қорда көзделмеген.

Стратегиялық және салалық өзгерістер жағдайында Басқармаға қойылатын талаптарға сәйкестікті және басқарушылық құзыреттерді нығайтуды қамтамасыз ету мақсатында, Басқарма мүшелерінің жеке даму жоспарларын жыл сайын әзірлеу мүмкіндігін қарастыру ұсынылады.

Халықаралық стандарттарға (OECD корпоративтік басқару қағидаттары, GRI 2-18 (Басқарушы органдардың қызметін бағалау), ISO 37000 (Ұйымдарды басқару)) сәйкес, атқарушы органдар мүшелерінің құзыреттерін тұрақты дамыту және бұл процесті құзыреттерді бағалау нәтижелері негізінде жоспарлау ұсынылады.

Сәйкесінше, Басқарма мүшелерінің жеке даму жоспарларына мыналар енгізілуі мүмкін:

- Қолданыстағы құзыреттер мен өсу аймақтарын талдау (басқарушылық және кәсіби дағдыларды тұрақты (өзіндік) бағалау (мысалы, 360 градустық бағалау – әріптестерден, бағыныштылардан және басшылықтан кері байланыс алу), даму басымдықтарын анықтау (стратегиялық ойлау, цифрлық трансформация, ESG-құзыреттер, тәуекелдерді басқару, этика және комплаенс, көшбасшылық және коммуникация және т.б.);
- Белгілі бір кезеңге даму мақсаттарын, көрсеткіштерін және оларды іске асыру мерзімдерін айқындау;
- Оқыту форматтары мен іс-шараларын белгілеу (курстардан, бағдарламалардан өту, сертификаттар алу, коучинг/менторлық, сыртқы іс-шараларға/форумдарға қатысу);
- Белгілі бір кезең бойынша қорытындылар шығару.

Оқыту бағыттары келесідей болуы мүмкін:

Оқыту бағыты	Бағдарламалар мен іс-шаралардың мысалдары	Мақсат және күтілетін нәтиже
Корпоративтік басқару	OECD, MFC, IOD корпоративтік басқарудың халықаралық стандарттары бойынша курстар	Корпоративтік басқару және тиісті практика саласындағы білімді тереңдету
ESG / тұрақты даму	Gri, CDP, SASB стандарттары бойынша оқыту; ESG форумдарына қатысу	Орнықты даму және қаржылық емес есептілік саласындағы құзыреттерді дамыту
Тәуекелдерді басқару және стратегиялық басқару	Тәуекелдерді басқару, стратегиялық ойлау, FRM курстары	Тәуекелдерді басқару шеңберінде негізделген шешімдер қабылдау қабілетін арттыру
Комплаенс және сыбайлас жемқорлыққа қарсы практика	ISO 37001, ішкі бақылау және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша оқыту	Ашықтық мәдениетін және заңнаманы сақтауды күшейту
Сандық трансформация және АТ басқару	Сандық платформалар, BI құралдары, Agile, Lean бағдарламалары	Заманауи технологияларға бейімделу және цифрлық сауаттылықты арттыру
Көшбасшылық және персоналды басқару	Коучинг, көшбасшылық және тиімді коммуникациялар бойынша тренингтер	Жұмсақ дағдыларды, эмоционалды интеллект пен басқарушылық әсерді дамыту

Бақылаулар мен ұсыныстар (5/5)

4. ДК құрамының ұлғаюы және гендерлік өкілдік

Қорда ҚБ-ға тәуелсіз бағалау жүргізу кезінде ДК мүшелерінің жалпы саны-төрт адам, оның екеуі – тәуелсіз директорлар, бұл 50% - РК құрайды және ҚР "Акционерлік қоғамдар туралы" Заңына сәйкес келеді.

Гендерлік өкілдік бөлігінде ДК құрамы теңгерімсіз болып табылады, өйткені 2022-2024 жылдар аралығында, сондай-ақ тәуелсіз бағалау жүргізу кезінде оның құрамына әйелдер кірмеген. КБК 43-тармағына сәйкес, ДК құрамындағы әйелдердің ұсынылатын үлесі оның мүшелерінің жалпы санының кемінде 30%-ын құрауға тиіс.

Гендерлік және кәсіби әртүрлілік қағидаттарын ескере отырып, ДК құрамын кеңейту мүмкіндігін қарастыру ұсынылады. Сонымен қатар, шешім қабылдау кезінде дауыстардың тең бөліну жағдайларын болдырмау үшін ДК мүшелерінің тақ санын көздеу ұсынылады.

Корпоративтік басқарудың озық тәжірибелеріне сәйкес, ДК құрамындағы әйелдердің үлесін жалпы мүшелер санының кемінде 30%-ына дейін арттыру ұсынылады.

02

**Тәуекелдерді
басқару, ішкі
бақылау және
аудит**

Бағалау нәтижелері (1/11)

Екінші компонентті бағалау тәуекелдерді басқару және ішкі аудит функцияларының әртүрлі аспектілерінің тиімділік критерийлерін қамтитын төрт Қосалды компоненттерді талдау мен бағалауды қамтыды.

Әрбір Қосалды компоненттің рейтингі Қосалды компоненттің жалпы критерийлерінің орындалатын критерийлерінің пайызын білдіреді. Компоненттің қорытынды рейтингі Қосалды компоненттердің әрқайсысының рейтингі мен үлес салмағын ескере отырып есептелген.

Қосалқы компонент		Қосалқы компоненттің рейтингі	Үлес салмағы компонента	Қорытынды рейтинг
I. Тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігі	ТБЖ тиімді ұйымдастыру, міндеттерді бөлу, корпоративтік басқару, тәуекел-тәбетті анықтау	100%	15%	95%
II. Тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау, басқару және есеп беру процестері	Сәйкестендіру, тәуекелдерді бағалау, мониторинге және есеп беру процестерінің тиімділігі, тәуекел мәдениетінің деңгейі	90%	25%	
III. Ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі	ІБЖ тиімді ұйымдастыру, міндеттерді бөлу, бақылау рәсімдерінің тиімділігі	92%	15%	
IV. Тәуелсіз Ішкі аудит функциясының тиімділігі	Ішкі аудит функцияларын тиімді ұйымдастыру, міндеттерді бөлу, Тәуелсіздік, жоспарлау және операциялық қызмет, есеп беру және құзыреттер	98%	45%	

Бағалау нәтижелері (2/11)

I. Тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігі

100%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Міндеттері	100%	ДК шешімімен бекітілген тәуекелдерді басқару саясатын талдау нәтижелері бойынша қоғамда тәуекелдерді басқару жүйесінің мақсаттары, міндеттері мен ұйымдық құрылымы, сондай-ақ тәуекелдерді жіктеу және оларды сәйкестендіруге, бағалауға және мониторингке көзқарастар айқындалғаны анықталды. Осы мақсаттарды іске асыру үшін атқарушы органның құрылымында Тәуекел-менеджмент басқармасы жұмыс істейді, оның қызметі тиісті Ережемен реттеледі. Бөлімшенің функцияларына тәуекелдерді сәйкестендіру және бақылау, ішкі құжаттарды әзірлеу, әрекет ету шараларын үйлестіру, әдістемелік қолдау және жүйенің барлық қатысушылары арасындағы өзара әрекеттесуді қамтамасыз ету кіреді. Тәуекел-менеджмент басқармасы тікелей Басқарма Төрағасына бағынады, бұл оның тәуелсіздігін және мүдделер қақтығысының болмауын қамтамасыз етеді. Тәуекелдерді басқару рәсімдерін іске асыру үшін жауапкершілік бизнес-процестерге бекітілген тәуекел үйлестірушілеріне жүктеледі. Тәуекелдерді басқару саясатының ережелеріне сәйкес, ДК ТБЖ-не жалпы басшылықты жүзеге асырады, тиісті құжаттарды бекітеді, тәуекелдер картасын және мониторинг нәтижелері бойынша есептерді қарайды. СЖК тәуекелдер бойынша есептерді ДК қарауына ұсынылғанға дейін қарайды және алдын ала мақұлдайды. ТБЖ қоғамның бизнес-процестеріне біріктірілген. Өрбір процесте инциденттерді тіркеуге, тәуекелдерді мониторингілеуге және бағалауға қатысуға жауапты тәуекел үйлестірушісі тағайындалады. Сондай-ақ, құжаттар тәуекелдерді бағалау әдістемелерінің болуын, тізілімді жүргізуді, ай сайынғы және тоқсан сайынғы негізде есептілікті қалыптастыруды растайды.

Бағалау нәтижелері (3/11)

I. Тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігі

100%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Корпоративтік басқару	100%	Тәуекелдерді басқару саясатына (2-тарау, 4-тармақ) сәйкес оның ережелері қоғамның барлық бөлімшелері мен қызметкерлері үшін міндетті болып табылады.
		Тәуекелдерді басқару жөніндегі әдістемелер мен регламенттер (қаржылық, операциялық және АҚ тәуекелдерін қоса алғанда) өзекті жағдайда сақталады. Комплаенс-тәуекелді басқару ережелеріне сәйкес (4-тарау, §1), заң бөлімі ай сайын заңнаманың өзгеруіне шолу дайындайды және оны бөлімшелерге, Комплаенс-бақылаушыға және Басқарма мүшелеріне жібереді. Алынған ақпараттың негізінде Комплаенс-бақылаушы ІНҚ түзету жоспарын қалыптастырады, келіседі және бекітуге жібереді. Жоспардың орындалуы ай сайын бақыланады, есеп басқарма төрағасына ұсынылады. Тәуекелдердің негізгі түрлері бойынша шаблондар мен әдістемелер әзірленді, инциденттерді тіркеу үшін автоматтандырылған база жұмыс істейді. Тәуекел үйлестірушілері институты құрылды, бұл процестерді біріздендіруге және бірінші қорғаныс желісінің қатысуына ықпал етеді. Тәуекелдерді басқару саясатына (4-тарау, 50-тармақ) сәйкес тәуекелдер несиелік, пайыздық, операциялық, АТ және АҚ тәуекелдеріне, сондай-ақ өтімділік пен үздіксіздік тәуекелдеріне жіктеледі.
		ТБЖ және ІБЖ тиімділігін бағалау әдістемесі ДК тарапынан бекітілген және COSO ERM мен ішкі бақылаудың біріктірілген үлгісіне негізделген.
3. Тәуекел-тәбет	н/с	Үш қорғаныс желісі моделі іске асырылған. Бөлімше басшылары мен тәуекел-координаторлары осал тұстарды анықтау мен бақылау үшін жауапты.
		Сұхбат барысында шектеулі мандат пен коммерциялық бағдарламалардың болмауына байланысты Қоғамда тәуекел-тәбетті есептеу механизмі қолданылмайтыны расталды. Барлық рұқсат етілетін тәуекел деңгейлері іске асырылып жатқан мемлекеттік бағдарламалардың шарттарында айқындалған, ал шекті мәндер белгіленбейді. Өкілдер Қоғам қызметі тек бекітілген бастамалармен шектелетінін атап өтті, бұл тәуекел-тәбетті дербес бағалаудың қажеттілігін болдырмайды.

Бағалау нәтижелері (4/11)

II. Тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау, басқару және есеп беру процестері

90%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Тәуекелдерді анықтау	88%	Тәуекелдерді басқару саясатына сәйкес Қоғамда тәуекелдерді жүйелі түрде анықтау рәсімі формалдандырылған, оған тәуекелдер картасын және тәуекелдер тізілімін ресімдеу кіреді. Сұхбат барысында өзекті және әлеуетті тәуекелдерді жинау мен талдау жыл сайын кезең басында жүргізілетіні және нәтижелері ДҚ-ға бекітуге ұсынылатыны расталды. Сондай-ақ Қоғамда жүзеге асқан және әлеуетті қатерлерді қамтитын, ықтималдық пен әсер ету дәрежесіне қарай ранжирленген корпоративтік тәуекелдер тізілімі жүргізіледі. Тәуекелдер тізілімінде бизнес-процестерге сілтемелер келтірілген, алайда олардың бір бөлігі бекітілген құжаттар (блок-схемалар) түрінде ресімделмеген. Даму жоспарын әзірлеу, бекіту, оның орындалуы туралы есеп беру, мониторинг және іске асырылуын бағалау қағидаларында Жоспарды қалыптастыру барысында оның орындалу барысын талдау және болжау қажеттілігі туралы ережелер көзделген. Сұхбат барысында қызметкерлер тарапынан оқиғаларды корпоративтік портал арқылы тіркеу тетігі жұмыс істейтіні расталды. Қаржылық тәуекелдер бойынша жеке регламенттер әзірленген, оның ішінде инвестициялық жобалар аясында кредиттік, пайыздық және валюталық тәуекелдерді айқындау әдістемелері бар. Сұхбат барысында тәуекел-менеджерлердің мұндай жобаларды, соның ішінде іске қосу кезеңінде сүйемелдеуге қатысатыны расталды.
2. Тәуекелдерді бағалау	100%	Қоғамда тәуекелдерді бағалауға формалдандырылған тәсіл енгізілген. Тәуекел-менеджмент басқармасы тәуекелдерді азайту бойынша іс-шараларды іріктеуді және іске асыруды, сондай-ақ бағалау процесін үйлестіруді жүзеге асырады. Тәуекелдер бойынша есептерде іс-шаралардың орындалуы, мерзімдері және жауаптылар туралы деректер қамтылады. Тәуекелдерді бағалау сапалық және сандық әдістерге, оның ішінде GAP-талдау, ықтималдық пен залал шкалаларына негізделеді. Қоғамда сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне тұрақты талдау жүргізіледі. Нәтижелері бойынша іс-шаралар жоспары бекітіледі, оның орындалуын Комплаенс-бақылаушы қадағалайды. Нәтижелер Басқармада, СЖК-де және ДҚ-де қаралады. Қор Басқармасы жанындағы негізгі комитеттерде (Несие, Бюджет және Ақша ағындарын басқару комитеттері) басқарушылық шешімдер қабылданатын алаңдарда Тәуекел-менеджмент басқармасы басшысының қатысуы тәуекелдерді басқару тәсілдерінің Қор қызметіне нақты интеграциялануына ықпал етеді.

Бағалау нәтижелері (5/11)

II. Тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау, басқару және есеп беру процестері

90%

Критерий	Баға	Түсіндірме
3. Мониторинг және есеп беру	88%	Қоғамда бизнес-процестердің тізімі мен блок-схемалары бекітілген, олар тұрақты негізде қайта қаралады. ДК бекіткен тәуекелдер тізілімінде тәуекелдердің бизнес-процестермен байланысы, тәуекел иелері, басқару жоспарлары белгіленген мерзімдермен, жауапты орындаушылар және тәуекелдерді бағалау көрсетілген. Осылайша, тізілімде тәуекелдер мен бақылаулар матрицасының элементтері қамтылған және ол бизнес-процестермен интеграцияланған. Тәуекелдер тізілімінде бизнес-процестерге сілтемелер келтірілген, алайда олардың бір бөлігі ресми бекітілген құжаттар түрінде ресімделмеген. Тәуекелдерді басқару қағидаларына сәйкес, тәуекелдер бойынша есептер ДК қарауына тоқсан сайын кемінде бір рет ұсынылады. Жыл сайын инциденттер мен үздіксіздікті қамтамасыз ету шаралары бойынша есептілік ұсынылады. 2022–2024 жылдар аралығындағы құжаттарды талдау тәуекелдер туралы, соның ішінде ықтималдық, әсер ету, іс-шаралардың мәртебесі, орындау мерзімдері мен жауаптылар жөніндегі бағалармен ақпарат беру жүйелілігін растайды. Аталған есептерде сондай-ақ тәуекелдердің мәртебесінің өзгерістері, қатерлердің жүзеге асу жағдайлары және кейінгі ықпал ету шаралары көрсетілген. ТБЖ мен ІБЖ тиімділігіне жыл сайынғы бағалауды ІАҚ жүзеге асырады. Әдістемеге сәйкес нәтижелер орындалу мәртебесін көрсететін ұсынымдармен есеп түрінде ресімделеді. ТБЖ мен ІБЖ-ға тұрақты сыртқы бағалау Қордың ЖА болып табылатын бас компанияның ішкі аудитімен үш жылда бір рет жүргізіледі. Сыртқы бағалау 2022 және 2025 жылдары ҚРҰБ Ішкі аудит департаментімен жүргізілген.
4. Тәуекел мәдениеті	75%	Қоғамда сыни бизнес-процестердің үздіксіздігін қамтамасыз ету қағидалары бекітілген, онда ҰҚҚ және ӘБ жоспарлары, АТ-инфрақұрылымын қалпына келтіру, іске қосу сценарийлері және қызметкерлерді жыл сайын тестілеу көзделген (22–23, 35–36-тармақтар). Бұл кадрларды дайындауға формальды тәсілдің бар екенін растайды. Тәуекелдерді басқару саясатына (2 және 3-бөлімдер) сәйкес, ТБЖ вертикальді және горизонтальді ақпарат алмасуды қамтамасыз етеді, оған Басқарма мен ДК-ға тұрақты есептілік, тәуекел-координаторлардың қатысуы және барлық қызметкерлердің инциденттерді тіркеу мүмкіндігі кіреді. Тәуекел-менеджмент басқармасының негізгі қызметкерлері тиісті бейінді білімі мен жұмыс тәжірибесіне ие. Сонымен қатар, тәуекелдерді басқару саласындағы өзекті кәсіби сертификаттар жоқ, бұрын алынған сертификаттардың күші жойылған.

II. Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит

Бағалау нәтижелері (6/11)

III. Ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі 92%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі	92%	Қоғамда ІБЖ-ның жұмыс істеу қағидаттары айқындалған, оған құрылым деңгейлері арасында жауапкершілікті бөлу кіреді, бұл Тәуекелдерді басқару саясатында (32–41-тармақтар) бекітілген. ІБЖ күнделікті қызметке ендірілген және үш қорғаныс желісі моделі арқылы іске асырылады. ІБЖ тиімділігі бес құрамдас бөліктің болуымен қамтамасыз етіледі: бақылау ортасы, тәуекелдерді бағалау, бақылау шаралары, ақпарат алмасу және мониторинг. ІБЖ-ның сипаттамасы мен жұмыс істеу құрылымы Тәуекелдерді басқару саясатында көзделген, ІБЖ шеңберіндегі әрбір құрылымның тәуекелдер салалары бойынша өкілеттіктері мен жұмыс тәртібі бейінді ІНҚ реттелген. Негізгі бизнес-процестер формалдандырылған және Бизнес-процестер тізімі мен ілеспе схемаларда көрініс тапқан. Блок-схемалар жобаларды іске асыру кезеңдерін, нормативтік-құқықтық жұмысты және құрылымдық бөлімшелердің келісу рәсімдеріне қатысуын қамтиды. ДК бекіткен тәуекелдер тізілімінде тәуекелдердің бизнес-процестермен байланысы, тәуекел иелері, белгіленген мерзімдермен басқару жоспарлары, жауапты орындаушылар және тәуекел бағалары көрсетілген. Осылайша, тізілім тәуекелдер мен бақылаулар матрицасының элементтерін қамтиды және бизнес-процестермен интеграцияланған. Сұхбат барысында күнделікті мониторинг жүзеге асырылатыны, оған процесс иелерімен өзара іс-қимыл, инциденттерді тіркеу және тәуекелдер тізілімін жаңарту кіретіні расталды. ІАҚ ІБЖ мен ТБЖ тиімділігін жыл сайын бағалайды. Есептерге бақылау рәсімдерінің операциялық тиімділігін тестілеу және ұсынымдар кіреді. Нәтижелер ДК-да қаралады.

II. Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит

Бағалау нәтижелері (7/11)

IV. Тәуелсіз Ішкі аудит функциясының тиімділігі 98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Міндеттері мен жауапкершілігі	100%	Қорда Тәуекелдерді басқару саясатына сәйкес «үш қорғаныс желісі» моделі енгізілген, бұл ДК отырыстарының хаттамаларымен және сұхбат нәтижелерімен расталады. Жауапкершілік операциялық функциялар, тәуекелдерді басқару және ішкі аудит арасында бөлінген. Мүдделі тараптар картасында ішкі және сыртқы стейкхолдерлердің тізімі, өзара іс-қимыл деңгейлері және жауапты тұлғалар көрсетілген. ІАҚ ДК мен АҚ-қа есеп береді (ІАҚ туралы Ереже) және тәуелсіз мәртебеге ие, сондай-ақ тұрақты түрде есеп береді. ІАҚ басшысы АҚ отырыстарына қатысады. ІАҚ туралы Ережеде негізгі компоненттер айқындалған: мақсаттар, міндеттер, құрылым, өкілеттіктер, тәуелсіздік талаптары. Лауазымдық нұсқаулықтарға (ІА және БІА, 2024 ж. қыркүйек) сәйкес, аудиторлар халықаралық стандарттарды сақтауға, біліктілікті арттыруға, басшылықпен өзара іс-қимыл жасауға және есептілік ұсынуға міндетті. ІАҚ-тың функционалдық есептілігі мен жылдық және стратегиялық жоспарларды бекіту тәртібі ІАҚ туралы Ережеде (12–15-тармақтар) айқындалған және тәжірибеде расталады: 2024 жылға арналған жоспар мен 2022–2024 жылдарға арналған орта мерзімді жоспар алдымен АҚ-де алдын ала келісілген, кейін ДК шешімімен бекітілген. Алайда ІАҚ туралы Ережені қайта қарау міндеті ІАҚ Басшысына ресми түрде жүктелмеген.

Бағалау нәтижелері (8/11)

IV. Тәуелсіз Ішкі аудит функциясының тиімділігі

98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Тәуелсіздік және объективтілік	100%	ІАҚ-тың тәуелсіздігі ІАҚ туралы Ереже мен Ішкі Аудитті ұйымдастыру қағидаларымен қамтамасыз етілген, ІАҚ атқарушы органның араласуынсыз жұмыс істейді, жұмысын дербес жоспарлайды және Аудит комитеті мен Директорлар кеңесіне есеп береді, сондай-ақ тәуелсіздікті сақтау талаптары белгіленген. ІАҚ басшысы жұмыстағы елеулі шектеулер туралы хабарлауға міндетті. ІАҚ туралы Ережеге сәйкес, ІАҚ тексерілетін бағыттарда функцияларды орындай алмайды. Сол сияқты, Аудит жүргізу қағидаларына (2-бөлім, 6-тармақ) сәйкес, ішкі аудитор тексерілетін объектіде өзі жұмыс істеген кезеңді және/немесе осы объектіден ауысқан (босатылған) күнінен бастап бір жыл ішінде қамтитын аудит жүргізуге қатыса алмайды. ДК аудиттік тексерулер жоспарын бекітеді. АК нәтижелерді қарайды, содан кейін ІАҚ нәтижелерді бекіту үшін ДК-ға жолдайды. Бұл тәжірибе ДК шешімдерімен расталады (2024 жылғы 26 қаңтардағы №1, 2025 жылғы 31 қаңтардағы №1). Еңбек қатынастары мәселелері (қабылдау, босату, сыйақы төлеу) ІАҚ туралы Ережеде (1-бөлім, 4–5-тармақтар) көзделген және ДК шешімдерімен расталған (2023 жылғы 29 қыркүйектегі №13, 2022 жылғы 25 қыркүйектегі №12). 2022–2024 жылдарға арналған АК жұмыс жоспарларында ІАҚ жұмысы мен сыйақы мәселелері қамтылған, алайда ІАҚ бюджетінің бекітілуі туралы тікелей ескерту жоқ. Сонымен қатар, Қор қызметінің ерекшелігіне сәйкес, ІАҚ үшін жеке бюджет қалыптастыру талап етілмейді — ІАҚ қызметіне байланысты шығыстар Қордың жалпы бюджеті шеңберінде жабылады.

II. Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит

Бағалау нәтижелері (9/11)

IV. Тәуелсіз Ішкі аудит функциясының тиімділігі 98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
3. Білім, дағды және құзыреттілік	100%	ІАҚ туралы Ережеде (1-бөлім, 5-тармақ) ІАҚ қызметкерлеріне қойылатын біліктілік талаптарын ДК бекітетіні көзделген. Бұл ережелер лауазымдық нұсқаулықтарда нақты критерийлермен толықтырылған, онда білімге, жұмыс тәжірибесіне, сертификаттарға және ішкі аудиттің халықаралық стандарттарын меңгеруге қойылатын минималды талаптар көрсетілген. Ұсынылған түйіндемелер мен сертификаттар бейінді білімнің, кәсіби біліктіліктің (соның ішінде халықаралық деңгейдегі) және ішкі аудит пен бухгалтерлік есеп саласындағы тиісті тәжірибенің бар екенін растайды. ІАҚ басшысының лауазымдық нұсқаулығында қызметкерлердің кәсіби дамуын қамтамасыз ету міндеті, оның ішінде оқудан өту және сертификаттар алу міндеті көзделген. ІАҚ туралы Ережеге сәйкес, ІАҚ өз міндеттерін іске асыру үшін сыртқы және ішкі мамандарды тартуға, сондай-ақ сатып алуларға қатысуға және келіп түсетін хат-хабарларды өңдеуге құқылы.ІАҚ-тың ай сайынғы есептерінде жылдық жоспардың орындалуы, нақты жүргізілген тексерулер көлемі және жобалар бойынша жүктеме туралы ақпарат қамтылған. Сұхбат нәтижелері бойынша, Қоғамда тәуекелге бағдарланған тәсіл қолданылатыны, сауалнама жүргізілетіні, қызметкерлер халықаралық сертификаттаудан өту үшін дайындықтан өтетіні, стратегиялық жоспарлау және ұсынымдардың тиімділігін жүйелі бағалау жүзеге асырылатыны анықталды.
4. Әдістемелік қамтамасыз ету және автоматтандыру	85%	Қоғамда ішкі аудитті ұйымдастыру қағидалары қолданыста, олар Қазақстан Республикасының заңнамасына, ҚРҰБ нормативтік құжаттарына және IPPF халықаралық стандарттарына сәйкес әзірленген. Құжат ІАҚ қызметінің негізі бола отырып, аудит жүргізу әдістемесін, тәсілдерін және есептілік нысандарын айқындайды. Сонымен қатар, қазіргі уақытта Қоғамда ішкі аудит үдерістері автоматтандыру құралдарын қолданбай іске асырылуда. Сондай-ақ ІАҚ қызметкерлеріне автоматтандыру құралдарын қолдану бойынша оқыту өткізілмеген, бұл тиісті дағдыларды дамыту және жекелеген үдерістердің тиімділігін арттыру мүмкіндіктерін шектейді.

II. Тәуекелдерді басқару, ішкі бақылау және аудит

Бағалау нәтижелері (10/11)

IV. Тәуелсіз Ішкі аудит функциясының тиімділігі 98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
5. Ішкі аудит процестерін ұйымдастыру және басқару	100%	Қоғамда ішкі аудитті ұйымдастыру қағидалары бекітілген, оларда Қазақстан Республикасының заңнамасы мен халықаралық стандарттарды ескере отырып әзірленген тәсілдер, әдістеме, аудит техникасы және есептілік нысандары қамтылған. ІАҚ туралы Ережеге (3-бөлім, 12–14-тармақтар) сәйкес, ІАҚ-тың жылдық және орта мерзімді жоспарларын ДК бекітеді, олар жылдық есепке енгізіледі және ДК шешімімен немесе АК/ІАҚ бастамасы бойынша түзетілуі мүмкін. Ішкі аудит стратегиясының үш жылда бір рет әзірленетіні сұхбат барысында расталды. 2022–2024 жылдарға арналған ІАҚ есептерінде стратегиялық мақсаттар, тәуекелдерді бағалау және тексеру басымдықтары арасындағы өзара байланыс көрініс табады. Аудиттің қысқа және ұзақ мерзімді бағыттары көрсетілген. Жоспарлау Басқарманың, АК-тің ұсыныстары, тәуекелдерді талдау және алдыңғы тексерулердің нәтижелері негізінде жүзеге асырылады. Тәуекелге бағдарланған тәсіл қолданылады, ол үдерістердің маңыздылығы мен ұсынымдарды іске асыру деңгейін ескереді. Сұхбаттар 15 негізгі үдеріс (оның ішінде персоналды және менеджментті басқару) бойынша сауалнама жүргізілетінін және тәуекел басымдығына сәйкес кешенді тексеру жоспары жасалатынын растайды. ЖАЖ АК-мен келісіліп, ДК-да бекітіледі.

Бағалау нәтижелері (11/11)

IV. Тәуелсіз Ішкі аудит функциясының тиімділігі

98%

Критерий	Баға	Түсіндірме
6. Өзара әрекеттесу және есеп беру	100%	2024 жылға арналған ЖАЖ-да аудит объектілері (бизнес-процестер) көрсетілген. 2022–2023 жылдарға арналған жоспарларда да ұқсас ауқым белгіленген, бұл жүйелі және ротациялық тәсілдің қолданылуын растайды. Сұхбат нәтижелері бойынша, барлық құрылымдық бөлімшелерді үш жылдық кезеңде қамтитын тәуекелге бағдарланған тәсіл қолданылады. Аудиторлық есептерде тексерудің мақсаттары мен кезеңі, негізгі тұжырымдар, ІАҚ-тың пікірі, ұсынымдар, түзету шараларының жоспарлары және болған жағдайда тексерілетін тараптардың пікірлері көрсетіледі. Бірқатар жағдайларда негізгі бақылаулардың сақталуы тіркелген. 2022–2024 жылдарға арналған есептерде тексерулер тізбесі, рейтингтер мен қорытындылар көрсетілген нәтижелер қамтылған. Аудит процесіне араласу жағдайлары болған кезде есептерде ол туралы ақпарат көрсетіледі. ІАҚ-тың сапаны қамтамасыз ету және арттыру бағдарламасы ДК тарапынан бекітілген. Бағдарлама ішкі және сыртқы бағалауды, мақсаттарды, нысандарды және түзету шараларын қамтиды. Бұған дейін ІАҚ Қамтамасыз ету бағдарламасына байланысты ҚТК мониторингі ай сайын жүзеге асырылатын. Мотивация жүйесі ДК есеп беретін Қор қызметкерлерінің тиімділігін бағалау қағидаларымен реттелген болатын (2025 жылғы 1 қаңтардан бастап күшін жойған). 2025 жылғы 1 қаңтардан бастап ДК кеңесіне есеп беретін қызметкерлерінің қызметіндегі негізгі көрсеткіштерді орындау бойынша нәтижелілікті бағалау қағидалары қолданысқа енгізілді, олардың шеңберінде ҚТК орындалуын мониторингтеу тоқсан сайын жүзеге асырылады. Халықаралық стандарттар мен ішкі регламенттерге сәйкестікті өзін-өзі бағалау практикасы енгізілген. Сыртқы бағалау кемінде бес жылда бір рет тәуелсіз растауы бар өзін-өзі бағалау түрінде көзделген, бұл Қордың ҚРҰБ-ның еншілес ұйымы ретіндегі мәртебесін ескере отырып жүзеге асырылады. Өзін-өзі бағалау сауалнама түрінде жүргізіледі.

Жетілдіру бойынша ұсыныстар

II. Тәуекелдерді басқару,
ішкі бақылау және аудит

Бақылаулар мен ұсыныстар (1/4)

1. ІНҚ – ды өзектендіру

ТБЖ мен ІАҚ қызметін реттейтін ІНҚ талдау нәтижелері бойынша бірқатар ережелер нақтылауды және өзектендіруді талап ететіні анықталды.

Корпоративтік басқарудың өзекті талаптары мен үздік тәжірибелерін ескере отырып, ІНҚ-ні өзектендіру мүмкіндігін қарастыру ұсынылады :

1. Тәуекелдер тізілімінде көрсетілген бизнес-процестерді өзектендіріп, оларды белгіленген тәртіппен ресімдеп, бекіту ұсынылады. Бұл тәуекелдерді басқару жүйесі мен іс жүзінде қолданылатын ішкі регламенттердің арасындағы үйлесімділікті қамтамасыз етеді.
2. ІАҚ туралы ережеде ІАҚ басшысына құжатты үнемі қайта қарау міндетін бекіту, сондай-ақ құжаттың мазмұнын 2025 жылғы қаңтардан бастап күшіне енген ішкі аудиттің кәсіби практикасының (2024 жылғы XIAC) жаңартылған халықаралық стандарттарына сәйкес келтіру қажет.

Бақылаулар мен ұсыныстар (2/4)

2. Қызметкерлерді оқыту

Қызметті зерделеу барысында Тәуекел-менеджмент басқармасының негізгі қызметкерлерінде өзекті кәсіби сертификаттар жоқ екені, ал бұрын алынған сертификаттардың өзектілігін жоғалтқаны және жаңартуды қажет ететіні анықталды.

ТБЖ және ІБЖ шеңберіндегі жауапкершілік деңгейін ескере отырып, негізгі қызметкерлерге кәсіби оқудан өту ұсынылады.

Кәсіби деңгей: тәуекелдерді басқару саласындағы кәсіби сертификаттар бойынша оқыту (екінші қорғаныс желісі аясындағы тәуекелдерді басқару мамандары үшін):

- Ішкі аудиторлар институтының (IIA) ұсынған Қауіптерді басқару кепілдігі жөніндегі сертификат (CRMA);
- ISO 31000 Қауіптерді басқару бойынша оқыту және сертификаттау;
- ICFM Қазақстан ұсынған Кәсіби тәуекел-менеджер – DipPRM.

Немесе кәсіби біліктілікті қолдау және қолданыстағы талаптарға сәйкестікті қамтамасыз ету мақсатында ескірген сертификаттарды жаңарту ұсынылады.

Бақылаулар мен ұсыныстар (3/4)

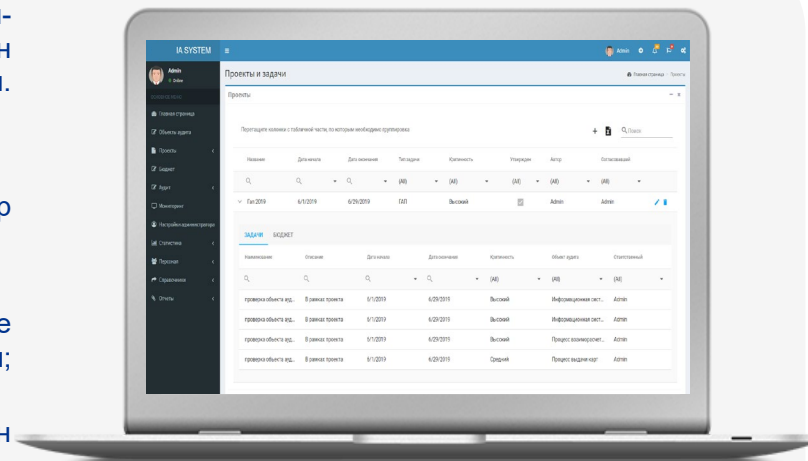
3. ІАҚ процестерін автоматтандыру

ІАҚ қызметін талдау нәтижелері бойынша ішкі процестерді автоматтандыру шектеулі көлемде енгізілгені анықталды, бұл қызметтің операциялық тиімділігі мен аналитикалық жетілуінің өсуін тежеуі мүмкін. Осыған байланысты автоматтандыру құралдарын ІАҚ қызметіне кезең-кезеңмен енгізу мүмкіндігін қарастырған жөн, содан кейін оларды тиімді пайдалану үшін персоналды оқытқан жөн.

ІАҚ тиімді жоспарлауға, тексерулер жүргізуге, жұмыс құжаттамасын жүргізуге, сондай-ақ ұсынымдардың орындалуына мониторинг жүргізуге ықпал ететін автоматтандырылған аудит әдістерін қолдану мүмкіндігін қарастыру ұсынылады. Мұндай құралдар мүмкіндік береді:

- ✓ Тәуекелдердің мониторингі мен бағалауын жүзеге асыру;
- ✓ Ғаламға аудитке және тәуекелдерді бағалау нәтижелеріне негізделген гар қалыптастыру;
- ✓ Уақыт шығындарын жоспарлау және нақты жоспар-талдау жүргізу;
- ✓ Жеке аудиторлық тапсырмалар бойынша жұмыстарды жоспарлау және есепке алу; стандартты форматтағы тесттер сияқты жұмыс қағаздарының құжаттамасы; жұмыс процесін автоматтандыру (workflow);
- ✓ Жүктелген стандарттар, талаптар негізінде аудиттің бақылау парақтарын қалыптастыру және толтыру және анықтамаларды аудиторлық дәлелдемелермен нығайту;
- ✓ Басқа бағдарламалық жасақтама мен жүйелердің өңдеу логикасы мен басқару элементтерін тексеретін жалпы аудит бағдарламалары мен арнайы бағдарламаларды қамтитын компьютерлік аудит әдістерін (СААТ) қолданыңыз;
- ✓ Түзетулер енгізу мүмкіндігімен дайын үлгіде аудиторлық есепті қалыптастыру.

Бақылаулар мен ұсыныстар (4/4)

4. ТБЖ және ІАҚ тұрақты бағалау арқылы ІБҚ жүйесін жетілдіру

Тәуекелдерді басқару мен ішкі бақылаудың тиімді процестері Қордың стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге ықпал етеді және әлемдік тәжірибеде ДК үшін басым бағыттар болып табылады. Сыртқы бағалауды 2022 және 2025 жылы ҚРҰБ ішкі аудит департаменті жүргізді.

Тиісті ресурстар болған кезде және Қор тарапынан ішкі сұрау салу болған кезде сыртқы аудитордың (3-5 жылда 1 рет) ТБЖ және ІБҚ тәуелсіз бағалауын жүргізу мүмкіндігі қаралуы мүмкін, бұл қосымша сараптамалық көзқарас алуға және қолданыстағы тетіктердің тиімділігін растауға мүмкіндік береді.

Бұл бағалау тәуекелдерді тиімді басқаруды, активтерді қорғауды және қаржылық есептіліктің дұрыстығын қамтамасыз ету үшін маңызды. Бұл бағалауды сыртқы аудиторлар жүргізудің бірнеше артықшылығы бар:

- Сыртқы аудиторлардың тәуелсіздігі мен объективтілігі ішкі факторлардың бағалау нәтижелеріне әсер ету мүмкіндігін азайтады;
- Стейкхолдерлердің сенімі: Бағалау нәтижелері сыртқы аудиторлар жүргізген тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйелері инвесторлар, банктер және жалпы нарық сияқты стейкхолдерлердің сенімін нығайта алады. Сыртқы аудиторлардың тәуелсіздігі мен беделі анықталған нәтижелердің сенімділігін растайды.
- Процестердің тиімділігін қамтамасыз ету: сыртқы аудиторлардың ұсыныстары тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау процестерін жақсартуға ықпал етуі мүмкін, бұл өз кезегінде Қордың қаржылық тұрақтылығын нығайтады және ықтимал қаржылық шығындардың алдын алуға көмектеседі. Нормативтер мен стандарттарды сақтау.
- Қордың ТБЖ және ІБҚ саясаты тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесі (COSO) саласындағы халықаралық стандарттар негізінде әзірленді, олар серпінді өзгертін бизнес-ортада тұрақты жаңартуларға жатады. Атап айтқанда, COSO 2021 жылы (бұлтты есептеулерге қатысты), 2022 жылы (жасанды интеллект және "жылдамдық пен өзгеріс дәуірінде ұйымдық икемділікті қамтамасыз ету" туралы) жаңа нұсқаулықтар шығарды. ІБҚ бойынша 2023 жылы COSO-ның Тұрақты даму жөніндегі нұсқаулығы (ICSR) жарияланды.

Мұндай бағалаудың нәтижелері бағалау нәтижелері бойынша Есеп және ТБЖ мен ІБҚ жетілдіруге бағытталған іс-шаралар жоспары болып табылады.

03

Тұрақты даму

Бағалау нәтижелері (1/11)

Үшінші компонентті бағалау тұрақты даму саласындағы Қоғам қызметінің әртүрлі аспектілерінің тиімділік критерийлерін қамтитын бес қосалқы компонентті талдауды және бағалауды қамтыды.

Әрбір қосалқы компоненттің рейтингі ішкі компонент критерийлерінің жалпы санынан орындалатын критерийлердің пайызын білдіреді. Компоненттің қорытынды рейтингі әрбір қосалқы компоненттің рейтингі мен үлес салмағын ескере отырып есептелген.

	Қосалқы компонент	Қосалқы компоненттің рейтингі	Қосалқы компоненттің меншікті салмағы	Қорытынды рейтинг
I. Тұрақты даму аспектілерін бақылау	Стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу мониторингі, сондай-ақ орнықты даму саласындағы ІНҚ бекіту	81%	20%	85%
II. Экологиялық сала	Энергияны тиімді тұтыну практикасын, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау саласындағы бастамаларды бейімдеу	50%	10%	
III. Әлеуметтік сала	Орнықты дамудың әлеуметтік саласының тиімді жұмыс істеуі	83%	25%	
IV. Экономикалық сала	Тұрақты дамудың экономикалық компонентін бағалаудың негізгі факторларына сәйкестігі	100%	25%	
V. Қоғамдық мүдделерді қорғау	Қоғамдық мүдделердің құқықтарын қорғауды қамтитын тұрақты дамудың негізгі компоненттерінің бірі ретінде әлеуметтік әділеттілікке кепілдік беру	92%	20%	

Бағалау нәтижелері (2/11)

I. Тұрақты даму аспектілерін бақылау

81%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Тұрақты даму жүйесі	88%	Тұрақты даму қағидаттарын енгізу бөлігінде Қор КБК басшылыққа алады, оның ережелері 2023 және 2024 жылдарға арналған Жылдық есептермен расталған. Экономикалық, экологиялық және әлеуметтік құрамдастарды қамтитын тұрақты даму қағидаттары КБК бекітілген және сақталады деп танылған. Тұрақты даму жөніндегі жеке саясат бекітілмеген. Оның орнына 2023–2026 жылдарға арналған Даму тұжырымдамасы қолданылады, ол тұрақтылықтың мақсаттарын, бағыттарын, SWOT-талдауын және стратегиялық ҚТК-ті қамтиды. Тұрақты даму жүйесі тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесіне ендірілген түрде жүзеге асырылады, оған үш қорғаныс желісі моделі кіреді. Мүдделі тараптар картасы негізгі топтарды қамтиды, тәуекелдер мен әсер ету дәрежесін ескереді, өзара іс-қимыл әдістері халықаралық стандарттарға сәйкес келеді. Қоғам ұсынған Даму тұжырымдамасына сәйкес, қолданыстағы ҚТК қаржылық және институционалдық тұрақтылықты көрсетеді, бірақ экологиялық, әлеуметтік және басқарушылық тұрақтылық (ESG) саласындағы мақсаттар мен көрсеткіштерді қамтымайды. КБК 135-тармағына сәйкес, барлық қызметкерлер мен лауазымды тұлғалар барлық деңгейлерде жеке мінез-құлық және тиісті саясаттар мен стандарттарды сақтау арқылы тұрақты дамуға өз үлесін қосады. Тұрақтылық қағидаттары тәуекелдерді басқару, инвестициялық қызмет, HR және есептілік процестеріне біріктірілген, Қор өзінің қызметінің ерекшеліктеріне сәйкес ESG қағидаттарын сақтайды. Қоғамда ESG қағидаттары бойынша жеке оқыту, сондай-ақ орталықтандырылған әдістемелік қолдау жүзеге асырылған жоқ.

Бағалау нәтижелері (3/11)

I. Тұрақты даму аспектілерін бақылау 81%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Ақпаратты ашу және есеп беру	60%	Қаржылық емес ақпарат интеграцияланған Жылдық есеп құрамында ашылады, ол жыл сайын дайындалып, ДК тарапынан бекітіледі. Есепте тұрақты даму мәселесіне арналған бөлім ұсынылған, оның ішінде әлеуметтік-экологиялық бастамалар, тәуекелдер және тұрақты даму стратегиясының іске асырылу нәтижелері сипатталған. Қордың Жылдық есебі ашық қолжетімділікте жарияланады және KASE талаптарына сәйкес қалыптастырылады, сондай-ақ ашуға қабылдау кезінде верификациялау рәсімінен өтеді. Мүдделі тараптардан кері байланыс алуға техникалық мүмкіндік қамтамасыз етілген. Сонымен қатар, қаржылық емес көрсеткіштерді ашу бөлігінде есептің мазмұны мен құрылымы негізінен жергілікті реттеу талаптарына бейімделген. Халықаралық стандарттармен (мысалы, GRI, IIRC, SASB) көзделген тәсілдердің қолданылуы есептілікте шектеулі көлемде көрініс тапқан. Есептің мазмұны бойынша кері байланысты жинау және өңдеу механизмдері жалпы тәртіпте жүзеге асырылады. Қордың веб-сайтында тұрақты дамуға арналған арнайы бөлім бар. Онда негізгі ережелер, құжаттар, миссия туралы ақпарат және стейкхолдерлермен өзара іс-қимыл тәсілдері орналастырылған.

Бағалау нәтижелері (4/11)

II. Экологиялық сала

50%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Экологиялық мақсаттарды басқару жүйесі	63%	Қорда экологиялық тұрақтылық мәселелері тұрақты даму қағидаттарын іске асыру аясында қарастырылады, бұл КБК-де бекітілген. КБК-нің 17-бөліміне сәйкес, экологиялық құрамдас бөлік биосфераға әсерді барынша азайтуға, шектеулі ресурстарды тиімді пайдалануға, экологиялық және ресурсты үнемдейтін технологияларды қолдануға, қалдықтарды азайтуға және кәдеге жаратуға бағытталған. Бұл Қордың қоршаған ортаға теріс әсерді азайтуға деген жалпы көзқарасын көрсетеді. Қор мемлекеттік бағдарламалар аясында қызметін жүзеге асырады, бұл қосымша мақсаттарды, соның ішінде экологиялық сипаттағы мақсаттарды дербес айқындау мүмкіндіктерін шектейді. Егер тиісті бағдарламаларда экологиялық мақсаттар көзделген жағдайда, Қор оларды өз қызметіне енгізеді, соның ішінде тиісті ҚТК қалыптастыру жолымен. Экологиялық күн тәртібі негізінен КБК ережелері мен 2023 жылға арналған Жылдық есептегі жалпы тұжырымдар арқылы ашылады, онда Қордың қоршаған ортаға елеулі әсер етпейтіні, бірақ өз операциялық қызметінде ықтимал әсерді азайтуға ұмтылатыны көрсетілген. Сонымен қатар, экология және энергияны үнемдейтін таза тұтыну саласындағы Қордың қағидаттарын, тәсілдерін және мақсаттарын көрсететін ІНҚ бекітілмеген. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы талаптар жеткізушілер мен мердігерлерге қолданылмайды, өйткені сатып алулар ҚРҰБ ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады және контрагенттерге экологиялық критерийлер немесе міндеттемелер регламенттелмеген.

Бағалау нәтижелері (5/11)

II. Экологиялық сала

50%

	Критерий	Баға	Түсіндірме
2.	"Жасыл" даму саласындағы бастамалар	20%	«Жасыл дамуды дамыту бастамалары» критерийі бойынша бағалау төмен, себебі Қордың бекітілген бағдарламалар шеңберінен тыс дербес бастамаларды іске асыру мүмкіндігі шектеулі. Қорда инвестициялық шешімдерді жоспарлау кезінде тұрақты даму аспектілері жалпы түрде ескеріледі. КБК-ге (17-бөліміне) сәйкес, тұрақтылықты басқару жүйесі негізгі процестерді, соның ішінде тәуекелдерді басқару мен инвестицияларды қамтиды. Қор тұрақты даму бағдарламаларына қатысады, соның ішінде «7-20-25» бағдарламасы мен револьверлік тетігі бар отандық автоөндірісті автонесиелеу бағдарламасы, бұл 2023–2026 жылдарға арналған Даму тұжырымдамасында көрініс тапқан. Осы бағдарламаларға қатысу нақты секторды қолдау аясында іске асырылады және экономиканың тұрақты дамуына қосқан үлес ретінде қарастырылуы мүмкін. Қор қоршаған ортаға елеулі әсер етпейді, алайда 2023 жылғы Жылдық есепке сәйкес, қолайлы жағдайлар мен экономикалық орындылық болған жағдайда су, ауа және топырақ ортасына ықтимал теріс әсерді азайту шаралары жүргізіледі. Халықаралық озық тәжірибеге сәйкес, қызметкерлерге ESG-бағыттар бойынша, соның ішінде қоршаған ортаны қорғау және энергия тиімділігі мәселелері бойынша арнайы оқыту өткізу ұсынылады. Талдау кезеңінде Қоғамда мұндай оқыту өткізілмеген. Қызметтің ерекшеліктерін ескере отырып, мұндай бастамаларды іске асыру белгілі бір қиындықтар тудыруы мүмкін, алайда болашақта даму бағыты ретінде қарастырылуы мүмкін.

Бағалау нәтижелері (6/11)

III. Әлеуметтік сала

83%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Алдыңғы қатарлы әлеуметтік тәжірибелерге сәйкестік	100%	Қоғамның құжаттарында әлеуметтік жауапкершілік қағидаттары мен мақсаттары көрсетілген. Іске асырылып жатқан әлеуметтік бағдарламалардың қатарында — «7-20-25» ипотекалық тұрғын үй несиелеу бағдарламасы және «Қарапайым заттар экономикасы» бағдарламасы бар. Қор өз әлеуметтік саясаты мен жобалары туралы ақпаратты ашық қолжетімділікте ұсынады. Қордың ресми сайтында «Әлеуметтік жауапкершілік» бөлімі бар, ал жария құжаттарда (оның ішінде 2023 жылға арналған Жылдық есепте) тұрақты даму аясында қолданылатын тәсілдер сипатталған. КБК сәйкес, Қор экономикалық, экологиялық және әлеуметтік мақсаттар арасындағы ұзақмерзімді тепе-теңдікке ұмтылады, бұл Қордың ашықтық пен мүдделі тараптарды хабардар етуге бейілділігін көрсетеді. Әлеуметтік және қайырымдылық бағдарламаларды іске асырумен байланысты тәуекелдер аталған бағдарламалардың өзінде ескерілген, бұдан бөлек, Қор олар бойынша кредиттік және операциялық тәуекелдерді де бағалайды. Даму тұжырымдамасында бекітілген мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде көзделген әлеуметтік бастамалар мен аспектілер көрсетілген.

Бағалау нәтижелері (7/11)

Критерий	Баға	Түсіндірме
Адам ресурстарын 2. басқару тәжірибесіне сәйкестік	75%	Қоғамда адами ресурстарды басқару бойынша бірыңғай бекітілген Саясат жоқ. Оның орнына персоналды басқару корпоративтік этика, ішкі еңбек тәртібі, персоналды іріктеу және бейімдеу, кадрлық әкімшілендіру, еңбекақы төлеу және әлеуметтік қамтамасыз ету, тиімділік пен құзыреттерді бағалау, сондай-ақ қызметкерлерді оқыту және дамыту сияқты негізгі аспектілерді қамтитын ІНҚ кешені негізінде жүзеге асырылады. Адами ресурстарды басқару саласындағы мақсаттар, міндеттер және тиімділік көрсеткіштері орындалуда. Бұл 2023 және 2024 жылдарға арналған Басқарманың НҚК-на персоналдың ауысушылық көрсеткішін енгізу арқылы расталады, нәтижелері қорытынды ҚТК-карталарында көрсетілген. Персоналды іріктеу процесін жетілдіру тиісті ІНД жаңартылғанымен бекітілген. Қызметкерлердің құзыреттерін дамыту ішкі рәсімнің бекітілуі және олардың даму деңгейін жыл сайын бағалау арқылы қамтамасыз етіледі. Қызметкерлердің еңбек мүдделерін қорғау құқықтары келісу комиссиясы арқылы жүзеге асырылады, алайда кәсіподақтарға қатысу және ұжымдық келіссөздер жүргізу құқықтары Қоғамның құжаттарында тікелей көрсетілмеген. Негізгі назар еңбек дауларын шешудің ішкі рәсімдеріне аударылған. 2023 жылғы Жылдық есепке сәйкес, Қорда қызметкерлер мен жұмыс беруші өкілдерінің тең өкілеттілігі бар келісу комиссиясы жұмыс істейді. Еңбек құқықтарының бұзылуы туралы шағымдар түспеген.

Бағалау нәтижелері (8/11)

III. Әлеуметтік сала

83%

Критерий	Баға	Түсіндірме
3. Қауіпсіз еңбек жағдайларына және персоналдың денсаулығын қорғауға сәйкестігі	89%	Қорда Өрт қауіпсіздігі шаралары жөніндегі Нұсқаулық, Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі Нұсқаулық, сондай-ақ Қауіпсіздікті қамтамасыз ету қағидалары бар, олар Басқармамен бекітілген. КБК 132-тармағына сәйкес, әлеуметтік жауапкершілік қағидаттарына еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету және қызметкерлердің денсаулығын сақтау кіреді. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі Нұсқаулықта жұмыс орындарына, еңбекті қорғауға, өрт қауіпсіздігіне, апаттар кезіндегі іс-қимылдарға және компьютермен жұмыс істеуге қойылатын талаптар қамтылған. Қор қызметкерлерді оқытуды жүргізеді, бұл жоспарлармен расталады, оның ішінде 2023 жылы «Қауіпсіздік және еңбекті қорғау» тақырыбы бойынша оқыту көзделген. Құжаттарда басшылардың оқытуды ұйымдастыру жөніндегі міндеттері белгіленген. Алайда, ЕҚ және ТҚ саласындағы саясаттар Қордың веб-сайтында ашық қолжетімділікте жарияланбаған. GRI стандарттарының қағидаттарына сәйкес, мұндай ақпарат тұрақты даму есебінің аясында көпшілікке қолжетімді болуы тиіс.

Бағалау нәтижелері (9/11)

IV. Экономикалық сала

100%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. "Жасыл" инвестицияларды жүзеге асыру	н/с	Ресми веб-сайттың хабарлауынша, Қор экологиялық жағдайға айтарлықтай әсер етпейді, бірақ ықтимал әсер ету шегінде қоршаған ортаны қорғауға күш салады. Ауа, су ортасына және жерге жағымсыз салдарларды азайту, сондай-ақ тиісті жағдайлар болған кезде ресурстарды үнемді пайдалануға ұмтылу жөніндегі іс-шаралар жүзеге асырылады. Қордың ерекшелігін ескере отырып, бұл өлшем қолданылмайды.
2. Тұрақты сатып алу	100%	Қордың сатып алулары ҚРҰБ, оның ведомстволары, құрылымына кіретін ұйымдары, сондай-ақ дауыс беретін акцияларының (жарғылық капиталдағы қатысу үлесінің) елу және одан да көп пайызы ҚРҰБ-ке немесе қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органға тиесілі немесе олардың сенімгерлік басқаруында болатын заңды тұлғалар үшін арналған, ҚРҰБ Басқармасының 2018 жылғы 27 тамыздағы №192 қаулысымен бекітілген Тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді сатып алу қағидаларына (бұдан әрі – ҚРҰБ №192 Қағидалары), сондай-ақ Қорда бекітілген Тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуды ұйымдастыру және өткізу тәртібіне сәйкес жүзеге асырылады. Әрбір сатып алу тәсілі бойынша Қор бөлімшелерінің өзара іс-қимылының технологиялық картасы бекітілген. Әрбір сатып алу рәсімінде ҚРҰБ №192 Қағидаларында көзделген талаптарға сәйкестікті тексеру мақсатында чек-парақ қолданылады. Аталған Қағидалар адал бәсекелестік, тең қолжетімділік және ашықтық сияқты негізгі этикалық қағидаттарды қамтиды. Қорда тауарларды, жұмыстарды және көрсетілетін қызметтерді сатып алуды мониторингтеу тәртібі бекітілген. Сатып алуларды мониторингтеу комплаенс-бақылаушының құзыретіне жатады. Контрагенттер мен сатып алу рәсімдері ашық дереккөздер арқылы тексеріледі. Сатып алулар ҚРҰБ-тің порталында жүзеге асырылады, бұл жеткізушілерді ішінара автоматты тексеруді қамтамасыз етеді. Сатып алу жоспары және оның орындалуы туралы есеп алдымен Бюджет комитетінде алдын ала мақұлданып, кейін Басқармада бекітіледі. Қоғамның сайтында ҚРҰБ №192 Қағидаларын қолдану туралы хабарлама, сондай-ақ сатып алулар жүргізілетін және аталған Қағидалар орналастырылған https://zakup.nationalbank.kz порталына сілтеме орналастырылған.

Бағалау нәтижелері (10/11)

V. Қоғамдық мүдделерді қорғау

92%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Қоғамдық мүдделер құқықтарын қорғау	90%	Қоғамда бекітілген Корпоративтік этика кодексі қолданыста, ол ашық қолжетімді түрде орналастырылған және жұмысқа қабылдау кезінде барлық қызметкерлерге қолхат арқылы таныстырылады. Құжат іскери мінез-құлық нормаларын, мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл қағидаттарын белгілейді, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа, теріс пайдалануға және корпоративтік нормаларды бұзуға жол бермеу жөніндегі ережелерді қамтиды. Корпоративтік этика кодексімен танысу және оны қол қою арқылы растау ішкі рәсімдер арқылы тіркеледі. Қоғамда корпоративтік этика бойынша оқыту жүргізіледі, оған харассменттің алдын алу және сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар кіреді, мұндай оқыту кезең-кезеңімен қайталанады. Сондай-ақ мүдделер қақтығысын басқару бойынша оқыту бағдарламалары іске асырылады. Сонымен қатар, қолданыстағы Корпоративтік этика кодексінде қызметкерлердің кәсіподақтарға қатысу және ұжымдық келіссөздер жүргізу құқықтары көрсетілмеген, бұл халықаралық еңбек стандарттары мен корпоративтік этика саласындағы озық тәжірибелерде көзделген. Қордың ашық қолжетімді веб-сайтында АҚ мен ДҚ-ны ҚР заңнамасын, ішкі рәсімдерді немесе Корпоративтік этика кодексін Қордың кез келген қызметкері және/немесе лауазымды тұлғасы тарапынан бұзу фактілері туралы хабардар етуге арналған сенім желісі бойынша байланыс деректері орналастырылған. Сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және мүдделер қақтығысын болдырмау мәселелері бойынша жүгінуге арналған байланыстар көрсетілген. Қоғам ішінде қызметкерлер мен лауазымды тұлғалар үшін анонимді өтініштерге арналған жәшік орнатылған. Этика, сыбайлас жемқорлық немесе алаяқтық фактілері анықталған жағдайда тергеп-тексеру жүргізіледі және ҚР заңнамасына сәйкес тәртіптік жазалау мен жауапкершілік шаралары қолданылады. Қоғамда сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне ішкі талдау жүргізіледі, оның нәтижелері Атқарушы орган, СЖК мен ДҚ-ға ұсынылады. Қор Қазақстан Республикасының «Кірістерді заңдастыруға және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл туралы» Заңына сәйкес қаржылық мониторинг субъектісі болып табылмайды, себебі қаржылық операцияларды жүзеге асырмайды және қаржылық ұйымдардың клиенті ретінде әрекет етеді. Сонымен қатар, сатып алу тәртібінде жеткізушілердің адалдығына, оның ішінде санкциялық және террористік тізімдерге тексеру жүргізу міндеті көзделген. Қызметкерлерді осы талаптар бойынша оқыту сатып алу бойынша оқыту аясында жүзеге асырылады. Қаржы нарығындағы мәмілелер жасалған кезде контрагенттерді тексеруді қаржылық мониторинг субъектілерінің өздері жүргізеді, бұл Қор қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып AML/CFT талаптарын есепке алуға мүмкіндік береді.

Бағалау нәтижелері (11/11)

V. Қоғамдық мүдделерді қорғау

92%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Адам құқықтарын, инклюзивтілікті және гендерлік әртүрлілікті қорғау	100%	Қор барлық адамдардың құқықтарын сақтау мен инклюзивтік қағидаттарды ұстануға бейілділігін көрсетеді. Қордың миссиясында оның мақсаты — ҚРҰБ-нің міндеттері шеңберінде халықтың материалдық әл-ауқатын жақсарту және бизнесті қолдау екені көрсетілген. Корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік Қордың қызметі мен шешім қабылдау процесінде маңызды орын алады. Қор бос жұмыс орындарына үміткерлерге тең мүмкіндіктер ұсынады. Қор қызметкерлері корпоративтік этикет нормаларын сақтауға міндетті, оған сыпайылық, салиқалылық, әріптестер мен басқа адамдардың ар-намысы мен қадір-қасиетіне құрметпен қарау кіреді, сондай-ақ кез келген кемсітушілікке жол берілмейді — шыққан тегі, әлеуметтік немесе мүліктік жағдайы, жынысы, ұлты, тілі, діні, көзқарасы, тұрғылықты жері және басқа да белгілері бойынша, бұл Қазақстан Республикасының Конституциясына сәйкес жүзеге асырылады. 2023 жылға арналған жылдық есепке сәйкес, Қорда 41 ер адам (47 %) және 46 әйел адам (53 %) жұмыс істейді, бұл әйелдердің кадр құрамында бар екенін растайды. Басқарма құрамында бес адам бар: екі әйел (40 %) және үш ер адам (60 %). Бұл әйелдерді басқарушылық лауазымдарға ілгерілету тетіктерінің бар екенін көрсетеді.

Жетілдіру бойынша ұсыныстар

III. Тұрақты даму

Бақылаулар мен ұсыныстар (1/5)

1. ІНҚ – ды өзектендіру

Қоғамның қызметін реттейтін ІНҚ талдауының нәтижелері бойынша бірқатар ережелер нақтылауды және жаңартуды қажет ететіні анықталды.

Тұрақты даму саласындағы озық тәжірибелерді ескере отырып, ІНҚ өзектендіру мүмкіндігін қарастыру ұсынылады:

1. Корпоративтік этика кодексінде қызметкерлердің кәсіподақтарға қатысу және ұжымдық келіссөздер жүргізу құқықтарын бекіту ұсынылады.
2. Жылдық есептің «Тұрақты даму» бөлімінде GRI сияқты қолданылатын қаржылық емес есептілік стандарттары, сондай-ақ тек қажет болған жағдайда IIRC және SASB стандарттары туралы ақпаратты ашу ұсынылады.

Ашықтықты арттыру және тұрақты даму қағидаттарын ұстануды көрсету мақсатында Қордың ЕҚ және ТҚ саласындағы қолданыстағы саясаттарын Қордың ресми веб-сайтында ашық қолжетімділікте орналастыру мүмкіндігін қарастыру.

Бақылаулар мен ұсыныстар (2/5)

2. ESG принциптерін оқыту (1/2)

Ұсынылған материалдарда қызметкерлерді ESG мәселелері бойынша оқыту туралы ақпарат көрсетілмеген, бұл осы бағытты дамыту әлеуетінің бар екеніне меңзейді.

Мемлекеттің қаржылық тұрақтылықты және экономикалық өсімді қолдау құралы ретіндегі Қордың маңызды рөлін ескере отырып, ESG мәселелері бойынша жүйелі оқытуды енгізу тұрақты дамудың институционалдық негізін нығайтудың маңызды бағыты болып табылады.

Қорға тұрақты даму мәселелері бойынша жүйелі көзқарасты қалыптастыруға ықпал ету ұсынылады, оның аясында ДК, Басқарма мүшелері үшін оқыту іс-шараларын ұйымдастыру және әдістемелік қолдау көрсету, ал болашақта — Қоғамның барлық құрылымдық бөлімшелерін қамту көзделуі мүмкін.

ESG принциптері-ұйымдардың тұрақтылығы мен әлеуметтік жауапкершілігін бағалау және өлшеу үшін қолданылатын ұйымдарды басқару тәсілі. Мынаны білдіреді:

Е - Environmental (Экологиялық) принциптер компаниялардың қоршаған ортаға әсерін бағалайды, мыналарды қамтиды :

- Шығарындылар мен ластануды басқару;
- Ресурстар мен энергияны тиімді пайдалану;
- Көміртегі ізін азайту және климаттың өзгеруімен күресу стратегиялары;
- Қалдықтар мен су ресурстарын басқару.

Бақылаулар мен ұсыныстар (3/5)

2. ESG принциптерін оқыту (2/2)

...(жалғасы)

S - Social (Әлеуметтік) принциптер Қордың өз құрылымындағы және одан тыс адамдармен қарым-қатынасын бағалайды, мыналарды қамтиды:

- Еңбек жағдайларын да, еңбек қатынастарының аспектілерін де қамтитын қызметкерлермен қарым-қатынас;
- Қызметкерлердің денсаулығы, қауіпсіздігі және әл-ауқаты туралы қамқорлық;
- Ұйымдағы теңдік пен әртүрлілік;
- Қоғаммен қарым-қатынас, әлеуметтік бағдарламалар мен бастамаларға қосқан үлесі.

G - Governance (Басқару) принциптері компанияны басқарудың құрылымы мен сапасын бағалайды, мыналарды қамтиды:

- Корпоративтік басқару сапасы және ашықтық дәрежесі;
- ДК құрамы және жұмыс істеуі;
- Заңдармен және стандарттармен сәйкестік (комплаенс);
- Этика және корпоративтік жауапкершілік.

Бақылаулар мен ұсыныстар (4/5)

3. Тұрақты даму бойынша бастамалар (1/2)

Тұрақты даму саласындағы корпоративтік тәжірибелерді одан әрі жетілдіру мақсатында тұрақты даму бойынша бастамаларды әзірлеу және енгізу мүмкіндігін қарастыру ұсынылады.

Бастамаларда мынадай тармақтар енгізілуі мүмкін:

➤ **“Е” (Экологиялық) аспектісі бойынша:**

- Қор үшін Тәуекелдерді басқару саясатын әзірлеу / Қолданыстағы ІНҚ-ға экологиялық менеджмент жүйесін (ЭМЖ) енгізу (оның ішінде ISO 14001 стандарттарына сәйкес), бұл Қоғамға қоршаған ортаға әсерді едәуір төмендетуге, ресурстарды ұтымды пайдалануға және экологиялық тәуекелдерді тиімді басқаруға мүмкіндік береді;
- ІНҚ әзірлеу — Экологиялық саясат, онда экологиялық басқарудың қағидаттары, міндеттері және негізгі тиімділік көрсеткіштері бекітіледі;
- Экологиялық бастамаларды корпоративтік деңгейде әзірлеу және келісу, Қордың тұрақты даму және қоршаған ортаны қорғау саласындағы стратегиялық мақсаттарын ескере отырып.

➤ **“S” (Әлеуметтік) аспектісі бойынша:**

- Басқару органдарында гендерлік тепе-теңдікті қамтамасыз ету және инклюзивтік саясатты дамыту жөніндегі бастаманы енгізу;
- Ішкі нормативтік құжаттарды қайта қарау — халықаралық GRI стандартына сәйкестігін және мүдделі тараптардың инвестициялар мен сыртқы әлеуметтік бағдарламаларды басқару саласындағы елеулі аспектілер бойынша пікірін ескеру, Қоғамның жұмыс істеп жатқан өңірлердегі қызметі мен әлеуметтік әрекеттеріне қатысты маңызды әсер мен тәуекелдерді талдау;
- Еңбекке ақы төлеудің әділеттілігі мен жұмыскерлердің құқықтарын сақтау тұрғысынан ішкі құжаттарды GRI және ISO 30414 халықаралық стандарттарына сәйкестігін қайта қарау;
- Еңбек қорғау және қауіпсіздік техникасы мәселелерін ілгерілету, сондай-ақ тиісті ақпараттың есептілік құжаттарында жүйелі түрде көрініс табуын қамтамасыз ету.

Бақылаулар мен ұсыныстар (5/5)

3. Тұрақты даму бойынша бастамалар (2/2)

(...жалғасы...)

➤ **“G” (Басқарушылық) аспектісі бойынша:**

- Тұрақты даму бойынша ішкі нормативтік құжатты әзірлеу және бекіту, онда Директорлар кеңесі, Басқарма, басшылар мен барлық қызметкерлер арасындағы рөлдер мен өкілеттіктер нақты белгіленеді. Мысалы, Директорлар кеңесі ESG-бастамаларға стратегиялық басшылықты жүзеге асырады, Басқарма – тұрақты даму бойынша жоспарларды әзірлеп, ұсынады, ал орындау, бақылау және есептілік – уәкілетті құрылымдық бөлімшелер мен мамандардың құзыретінде болады;
- Мүдделі тараптардың тұрақты даму мәселелері бойынша пікірлерін тұрақты түрде жинау және оларды мақсаттарды, бастамаларды және есептілікті қалыптастыру кезінде ескеру;
- Қызметкерлер мен басшылықты тұрақты даму мәселелері бойынша оқытудың жүйелі тәсілін енгізу. Осы тәсіл шеңберінде келесілерді көздеу орынды:
 - ESG қағидаттары, соның ішінде қоршаған ортаны қорғау, энергия тиімділігі және тұрақты корпоративтік басқару бойынша қызметкерлерді тұрақты түрде оқыту;
 - ESG-тәуекелдерді басқару, тұрақты стратегияны қалыптастыру және ESG-ні күнделікті қызметке біріктіру бойынша курстар мен семинарлар өткізу.

04

АШЫҚТЫҚ

Бағалау нәтижелері (1/5)

Төртінші компонентті бағалау Қоғам қызметінің ашықтығының әртүрлі аспектілерін қамтитын үш қосалқы компонентті талдауды және бағалауды қамтыды.

Әрбір қосалқы компоненттің рейтингі ішкі компонент критерийлерінің жалпы санынан орындалатын критерийлердің пайызын білдіреді. Төртінші компоненттің қорытынды рейтингі ішкі компоненттердің әрқайсысының рейтингі мен үлес салмағын ескере отырып есептеледі.

Қосалқы компонент		Қосалқы компоненттің рейтингі	Қосалқы компоненттің меншікті салмағы	Қорытынды рейтинг
I. Қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ашу	Мүдделі тараптарға қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ашудың тиімді тәжірибелері, ақпаратты қорғау	94%	45%	90%
II. Сыртқы аудит және есеп беру	Сыртқы аудиторды іріктеу, тағайындау және ротациялау процесінің тиімділігі, қаржылық және қаржылық емес есептілік	87%	30%	
III. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл	Қаржылық мүдделі тараптармен және Жалғыз акционермен өзара іс-қимыл процесін, корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу процесін тиімді ұйымдастыру.	90%	25%	

Бағалау нәтижелері (2/5)

I. Қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ашу94%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ашу	94%	Қор жалпы алғанда осы ішкі құрамдас бөлік бойынша жоғары жетістік деңгейін көрсетіп, ашықтықтың негізгі қағидаттарын сақтап отыр. Ақпаратты ашу қағидалары мен инсайдерлік ақпаратқа қол жеткізу, оны пайдалану және иелік ету ішкі бақылау қағидалары бекітілген. Ақпаратты ашу қағидаларында мүдделі тараптарға ақпаратты жеткізу арналары мен тәсілдері, жария етілуі тиіс мәліметтер тізбесі, сондай-ақ коммерциялық, қызметтік және заңмен қорғалатын өзге де құпияларға жататын ақпарат көрсетілген. Негізгі деректер корпоративтік веб-сайтта, ҚР Қаржы министрлігінің Депозитарий сайтында, сондай-ақ KASE қор биржасының ресми сайтында жарияланады. Кері байланыс арнасы ұйымдастырылған — жедел желі, жауапты құрылымдық бөлімшелер мен лауазымды тұлғалардың байланыс деректері арқылы, сондай-ақ мемлекеттік органдарға өтініш беру сервисі «е-Өтініш» арқылы. Сонымен қатар, жүргізілген талдау нәтижесінде ақпараттық ашықтық саласында одан әрі дамытуға болатын бірқатар бағыттар анықталды. ІНҚ сәйкес, негізгі ақпарат мемлекеттік және орыс тілдерінде ашылады, алайда ағылшын тілінде ұсынылмайды. Сондай-ақ Қордың веб-сайтындағы ақпарат тек екі тілде орналастырылған. Ақпаратты ашу қағидаларына сәйкес, Қоғам ақпаратты мүдделі тараптарға тұрақты және уақтылы ұсыну қағидаттарын ұстанады, корпоративтік сайтта ақпаратты мемлекеттік және орыс тілдерінде бір мезгілде орналастыру тетігі енгізілген. Ақпаратты сақтау талаптары Құжаттамалау және құжаттаманы басқару тәртібімен реттеледі. Қорда қаржылық және қаржылық емес есептілік мәселелерін қамтитын Директорлар кеңесі мүшелеріне арналған жеке оқу бағдарламасы көзделмеген, бұл жүйені одан әрі дамыту кезінде ескерілуі мүмкін.

Бағалау нәтижелері (3/5)

II. Сыртқы аудит және есеп беру

87%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Сыртқы аудит	94%	Талдау нәтижелері бойынша Қоғамда сыртқы аудитормен іріктеу процесі тендер негізінде жүзеге асырылатыны анықталды. Қор сатып алу қызметін жүзеге асыру кезінде ҚРҰБ-нің № 192 қағидаларын басшылыққа алады. Қорда сыртқы аудитке қатысты бекітілген ішкі құжат — «Сыртқы аудиторлармен жұмыс істеу тәртібі туралы нұсқаулық» бар. Сыртқы аудитке қатысты кейбір мәселелер, оның ішінде аудиторлық ұйымдарды ротациялау және аудиторлық ұйымның бұрынғы қызметкерлерін жұмысқа қабылдау мәселелері КБК-де көрсетілген. Сыртқы аудитор туралы жалпы мәліметтер жылдық есепте ашып көрсетіледі. Сонымен қатар, Қордың веб-сайтында сыртқы аудитор және аудиторлық ұйымға төленетін сыйақы мөлшері туралы ақпарат ашық әрі қолжетімді түрде ұсынылмаған. Жалпы алғанда, Қоғам сыртқы аудиттің Басшылық пен ДК-тен тәуелсіздігін қамтамасыз етеді және бұл тәуелсіздіктің сақталуын АК арқылы бақылайды.
2. Есеп беру	82%	ІНҚ мен ашық дереккөздерді талдау негізінде Қоғамның қаржылық есептілігі Қордың ресми сайтында, ҚР Қаржы министрлігінің ҚЕД порталында, сондай-ақ KASE қор биржасының сайтында орналастырылатыны анықталды. 2022–2024 жылдар аралығындағы аудит қорытындылары сөзсіз оң болып табылады және есепті кезең аяқталғаннан кейін 4–5 ай ішінде Қордың ресми веб-сайтында жарияланады. ДК жыл сайын Негізгі қаржылық көрсеткіштер, бағдарламалардың іске асырылу қорытындылары, корпоративтік мәдениет, КБК сақталуы, сондай-ақ ДК мен Басқарманың қызметі туралы ақпаратты қамтитын Жылдық есепті бекітеді. Сонымен қатар, есепте корпоративтік мәдениет мәселелері бойынша Басқарманың түзету шаралары туралы деректер көрсетілмеген. Мүдделі тараптардан кері байланыс алуға техникалық мүмкіндіктер болғанына қарамастан, ашылатын ақпараттың сапасын бағалауға арналған арнайы нысандар немесе сауалнамалар әзірленбеген. 2022–2024 жылдарға арналған Жылдық есеп мемлекеттік және орыс тілдерінде жарияланған. Қордың жылдық есептер байқауларына қатысуы туралы ақпарат анықталмады.

Бағалау нәтижелері (4/5)

III. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл (1/2)

90%

Критерий	Баға	Түсіндірме
1. Қаржылық мүдделі тараптардың құқықтарын сақтау	82%	Талдау нәтижелері бойынша Қоғам Жарғы мен КБК сәйкес ЖА, ДК және Басқарманың өкілеттіктерін тиімді түрде ажырататыны анықталды. Қорда әрбір мүдделі тарап тобы бойынша өзара іс-қимыл тәсілі көрсетілген Мүдделі тараптар картасы әзірленген. Сондай-ақ, жыл сайын мүдделі тараптармен іс-шаралар жоспарын айқындайтын медиа-жоспарды қалыптастыратын «Сыртқы коммуникациялар қызметі» деп аталатын ұйымдық бірлік құрылған. Қор өзінің қызметінің толық ашықтығын қамтамасыз етуге бағытталған беделдік және маркетингтік саясатқа ие. Қордың веб-сайтында үнемі жаңартылып отыратын корпоративтік іс-шаралар күнтізбесі жарияланады. Қоғам жылдық және қаржылық есептілік арқылы қаржылық және операциялық қызметі туралы мүдделі тараптарды уақтылы хабардар етеді. Қордың веб-сайтында пайдаланушыларға пікірлер мен ұсыныстар қалдыруға мүмкіндік беретін «Сұрақ-жауап» бөлімі бар, алайда жиі қойылатын сұрақтарға жауаптар орналастырылмаған. Ашық дереккөздерде Қордың сарапшылар мен инвесторлармен тұрақты түрде кездесулер өткізетіні немесе корпоративтік басқару мәселелерін талқылайтыны туралы мәліметтер жоқ. Қордың инвесторлармен және сарапшылармен өзара іс-қимылы тұрақты жеке кездесулер арқылы жүзеге асырылады. Потенциалды инвесторлар үшін барлық қажетті ақпарат андеррайтерлердің корпоративтік электрондық поштасына апта сайынғы сауда-саттықтарға шақыру арқылы, ай/жыл жоспарын көрсете отырып жолданады. Сонымен қатар, инвесторлар мен сарапшыларды қызықтыратын ақпарат (сауда-саттықтың өткізілуі, купондарды төлеу, облигацияларды өтеу, есептілік және т.б.) https://kase.kz/ сайтында және Қоғамның сайтында Ақпаратты ашу қағидаларына сәйкес жарияланады. ДК мүдделі тараптардың күтулерін нақты түсінеді және өз қызметінде олардың мүдделерін белсенді түрде ескереді.

Бағалау нәтижелері (5/5)

III. Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл (2/2) 90%

Критерий	Баға	Түсіндірме
2. Акционердің құқықтарын сақтау	100%	Диагностика нәтижелері бойынша Қоғам ЖА үшін ақпаратты жылдық және қаржылық есептер шеңберінде тиімді түрде ашатыны анықталды. Қор ЖА үшін Қордың құрылымы, ішілік қатынастар және елеулі операциялар туралы жеткілікті және уақтылы ақпарат ұсынады. Тәуелді тараптармен жасалатын мәмілелер туралы ақпарат уақтылы және жан-жақты түрде ашылады, оның ішінде ЖА-дің мақұлдауына жататын операциялар бойынша да.
3. Корпоративтік қақтығыстар мен мүдделер қақтығысын реттеу	95%	Қоғамда корпоративтік даулар мен мүдделер қақтығыстарын реттеу мәселелерін реттейтін негізгі ІНҚ әзірленіп, енгізілген: Корпоративтік дауларды реттеу саясаты, КБК және Корпоративтік этика кодексі. КХ корпоративтік даулар туралы хабарлау және оларды шешуге жәрдемдесу бойынша негізгі байланыс тұлғасы ретінде айқындалған. ДК төрағасы өзі қатыспаған жағдайда дауларды қарайды; төраға дауға тартылған жағдайда – мәселе СЖК беріледі. Корпоративтік дауларды реттеу саясатына сәйкес, корпоративтік дауларды қарау Басқарманың құзыретіне кіреді. Комплаенс-бақылаушы мүдделер қақтығыстарын анықтау және бақылау үшін жауап береді. ДК және Басқарманың мүшелері жеке мүдделілік болған жағдайда шешімдер қабылдауға қатысудан бас тартуға және осындай жағдайларды ашуға міндетті. 2023 жылы ДК қатысты тұлғамен жасалған мәмілені қараған бір ғана жағдай тіркелген; басқа мүдделер қақтығыстары анықталмаған. ІНҚ сәйкес, ешкім өзіне қатысты сыйақы төлеу туралы шешім қабылдау процесіне қатыспайды. ТД ЖА белгілейтін сыйақы алады, ал ДК басқа мүшелеріне ДК мүшесі ретіндегі міндеттерін орындағаны үшін сыйақы төлеу көзделмеген. Ішкі аудиторлар мен COMPLAINTS-бақылаушыға қол жеткізуді қамтамасыз ететін сенім телефоны жұмыс істейді.

Жетілдіру бойынша ұсыныстар

IV. Ашықтық

Бақылаулар мен ұсыныстар (1/2)

Қордың ашықтығын арттыру (1/2)

Қоғам ақпаратты ашудың жоғары деңгейін көрсетеді, алайда Қордың ашықтығын арттыру үшін жекелеген аспектілерді күшейту ұсынылады. Ашылатын ақпараттың сапасы мен санын арттыру мақсатында мыналар ұсынылады:

1. Жылдық есепте:

- Жылдық есепке корпоративтік мәдениет саласында Басқарма жүзеге асырған шаралардың сипаттамасын енгізуді көздеу ұсынылады. Атап айтқанда, ішкі саясаттарды, іскерлік тәжірибелерді және Корпоративтік этика кодексінің ережелерін бұзу жағдайларына Басқарманың әрекеттері сипатталуы тиіс. Сондай-ақ, мұндай бұзушылықтарға қабылданған ықпал ету шараларын ашып көрсету орынды болып табылады.
- Жылдық есепті мемлекеттік және орыс тілдерінен басқа ағылшын тілінде шығаруды қарастырыңыз.
- Қордың KASE биржасы сияқты алаңдар базасында өткізілетін жылдық есептер конкурстарына қатысу мүмкіндігін қарастыру.

2. Корпоративтік веб-сайттағы ақпаратты ашу бөлігінде:

- Сыртқы аудитор, оны тағайындау мерзімі, сыйақы мөлшері, сондай-ақ көрсетілетін қызметтердің сипаты (аудиторлық және аудиттік емес) туралы ақпаратты айқын түрде орналастыру.
- «Жиі қойылатын сұрақтар» (FAQ) бөлімін енгізу: веб-сайтқа кең аудитория үшін ақпараттың түсініктілігі мен қолжетімділігін арттыру мақсатында жиі қойылатын сұрақтар мен оларға жауаптар топтамасын орналастыру ұсынылады.
- Фондтың веб-сайтының толыққанды ағылшын тіліндегі нұсқасын әзірлеу мүмкіндігін қарастыру: бұл нұсқаға жылдық және қаржылық есептілік, корпоративтік басқару туралы ақпарат, стратегиялық мақсаттар және басқару органдары секілді негізгі бөлімдер мен құжаттар кіруі тиіс. Бұл англоговорящие мүдделі тараптар үшін ақпараттың қолжетімділігін қамтамасыз етеді және корпоративтік басқарудың озық халықаралық тәжірибелерін енгізуге ұмтылысты көрсетеді.

Бақылаулар мен ұсыныстар (2/2)

Қордың ашықтығын арттыру (2/2)

(... жалғасы)

3. Қоғаммен өзара іс-қимыл шеңберінде Қоғам қызметінің ашықтығын арттыру және қаржылық мүдделі тараптарды тиісті деңгейде хабардар ету мақсатында олардың құқықтары мен мүдделерін сақтау үшін шараларды іске асыру ұсынылады.

Негізгі мүдделі тараптардың, соның ішінде аналитиктердің, инвесторлардың, іскерлік қауымдастық пен азаматтық сектор өкілдерінің қатысуымен ашық іс-шараларды тұрақты өткізу тәжірибесін енгізу ұсынылады.

Мұндай іс-шаралар мыналарды қамтуы мүмкін:

- жылдық және стратегиялық есептердің жария тұсаукесерлері;
- ДК мен Басқарма өкілдерімен "сұрақ-жауап" сессиясы;
- Корпоративтік басқару, тұрақты даму және жалпы Қор қызметі мәселелері бойынша дөңгелек үстелдер мен талқылаулар

ДК мен Басқарма мүшелерінің мұндай іс-шараларға қатысуы сыртқы аудитория тарапынан сенімді нығайтуға, мүдделі тараптардың хабардарлығын және тартылуын арттыруға, сондай-ақ Қор қызметіне деген ашықтықты көрсетуге және стратегиялық шешімдер қабылдау барысында сыртқы пікірлерді ескеруге мүмкіндік береді.

Мүдделі тараптармен ашық өзара іс-қимыл тәжірибесі халықаралық үздік стандарттарға (OECD, GRI, ICGN) сәйкес келеді және Қоғамның беделіне, инвестициялық тартымдылығына және тұрақты дамуына оң әсер етеді.

Глоссарий

БС	Бизнес-процестердің Блок-схемалары
БП	Бизнес-процестер
ІНҚ	Ішкі нормативтік құжат
ЖАЖ	Жылдық аудиторлық жоспар
ЖА	Жалғыз акционер
КБ	Корпоративтік басқару
КБК	Корпоративтік басқару кодексі
ҚТК	Қызметтің тиімді көрсеткіштері
Үздік / озық тәжірибелер	ЭЫДҰ-ның Корпоративтік басқару саласындағы қағидаттары мен ұсынымдарын, мемлекеттік кәсіпорындар үшін IFC корпоративтік басқаруды дамыту матрицасын, сондай-ақ Ұлыбританияның Корпоративтік басқару кодексін қамтитын корпоративтік басқарудың үздік тәжірибесінің халықаралық ұсынымдары мен стандарттарының жиынтығы
ТД	Тәуелсіз директор
Қоғам, Қор	«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ
ЕҚ и ҚТ	Еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы
ІАҚ	Ішкі аудит қызметі
ІБЖ	Ішкі бақылау жүйесі
ДК	«Қазақстанның орнықтылық қоры» АҚ Директорлар кеңесі
ТБЖ	Тәуекелдерді басқару жүйесі
ТД	Тұрақты даму
ESG	Экологиялық, әлеуметтік және корпоративтік басқару-бұл компанияны экологиялық, әлеуметтік және басқару мәселелерін шешуге тартуға қол жеткізілетін компанияны басқару сипаттамаларының жиынтығы

kpmg.kz

Осы құжаттағы ақпарат жалпы сипатта болады және белгілі бір адамның немесе ұйымның нақты жағдайларын ескермей дайындалады. Біз үнемі уақтылы және дәл ақпарат беруге ұмтылғанымызбен, берілген ақпарат алынған кезде дәл болатындығына немесе болашақта дәл болатындығына кепілдік бере алмаймыз. Мұндай ақпарат негізінде кез-келген әрекетті тиісті мамандармен кеңесіп, нақты жағдайды мұқият талдағаннан кейін ғана жасауға болады.

© 2025 «КПМГ Такс энд Эдвайзори» ЖШС, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес тіркелген компания, KPMG International Cooperative ("KPMG International") қауымдастығына кіретін тәуелсіз фирмалар желісінің мүшесі. "KPMG International" Швейцария заңнамасына сәйкес тіркелген. Барлық құқықтар қорғалған.